

ABONAMENTUL :

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
 străinătate :

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Zrinyi Nrul 11/2.

INSERȚIUNILE
 se primesc la administra-
 ție.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 G.

Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Puterea noastră financiară-economică

Intr'un prim-articol de mai acum sunt câteva săptămâni, apărut în „Românul” schișasem în liniamente mari cadrele între cari va trebui să se miște în viitor tendința politiceii noastre românești economice. Pornind din premisa, că oferta banului românesc, care caută plasare, e mult mai mică decât cererea românească de credit, ajunsese la concluzia, că cererea aceasta românească de credit — garantată absolut între cele mai obiective condițiuni — vom putea-o satisface și prin urmare valora, ca putere națională, numai concentrând, astăzi atât de prizăritul capital românesc al băncilor noastre, ca prin concentrarea lui, mărinđ și ieftinându-i creditul, să lărgim astfel matca, în care să se scurgă cu timpul poate, toate exigențele de credit ale poporului românesc.

De data aceasta — parte ca să dovedim exactitatea premisei de mai sus, parte ca să oferim o bază solidă și reală pentru tragerea viitoarelor conclusiuni în materia aceasta — vom da tabloul matematic este fidel al puterii noastre financiare-economice: compunerea tabloului am făcut-o pe baza datelor luate din „Anuarul băncilor române”, apărut în editura „Solidarității” și în treacăit fie zis, ar fi fost și ar fi poate una din multele datorii ale „Solidarității”, să ne prezinte ea anual astfel de tablouri statistice, făcând an de an schișarea progresului, regresului, ori stagnării noastre pe terenul financiar-eco-

conomic. Sunt bilanțele anului 1910, cari ni-au slujit drept bază.

Avem cu finea anului 1910 „Societăți pe acțiuni” 145 și „Insoțiri” 35.

Din toate aceste institute de credit și economii — numai 5 au capital societate care să treacă peste 1.000.000 cor.

Media capitalelor societate scade bine sub 150.000 cor.

Suma întreagă a capitalului societate de care dispun cele 145 „Societăți pe acțiuni” este exact 25,802,655 cor.

Suma întreagă a părților fundamentale, ale celor 35 de „Insoțiri” face iarăși exact 776,966 cor.

Dar să vă prezentăm tabloul sumar al celor mai importante poziții din bilanțele societăților noastre de bani.

Cele cu totul 180 de institute dispun de:

1. Capital societate și însoțit	Cor.	26,579,621
2. Fonduri de rezervă	”	10,429,622
3. ” ” pensie	”	2,223,070
4. Reescontul face	”	40,827,356
5. Depunerile cifrează	”	105,150,204
6. Profitul brut a atins cifra de	”	14,522,975
7. Iar profitul net a rezultat	”	3,624,343
7. Au rulat cu totul circa	”	200,000,000

Sume destul de considerabile ne prezintă tabloul de mai sus. Dar cu toate acestea credem, că nu e fără interes să știm, că dintre institutele de credit și economii străine, numai în Budapesta sunt, adecă erau la 1910, afară de banca austro-ungară, încă 15 institute a căror capital și rezerve,

și profit net întrecea cu mult capitalul, rezervele, rularea și profitul net al sumei tuturor băncilor noastre.

Iar ca să vedeți cum se prezintă tabloul bilanțului unei astfel de bănci mari, vă arătăm, ca exemplu, similarele poziții din bilanțul băncii din Budapesta „Egyszerűt budapesti fővárosi takarékpénztár” — „Vereinigter Budapest Hauptstädtische Sparcassa” — care dispune aproape de aceleași capitaluri, ca și suma băncilor noastre. Am luat datele bilanțului de pe 1910 al numitei bănci din anuarul „Pénzügyi compass” redactat de Kormos Alfred. Dispunea de:

1. Capital societate	Cor.	15,000,000
2. Fonduri de rezervă	”	26,267,667
3. Fond de penziune	”	1,149,119
4. Depunerile fac	”	83,790,422
5. Creditori (poziția reescont nu e)	”	6,644,227
6. Profitul brut	”	7,587,207
7. Profitul net	”	3,315,474
8. A rulat cu totul	”	284,260,587

Că de unde și cu ce fel de capital a acoperit diferența dintre suma pozițiilor de mai sus 1—6 și între suma capitalului rulat, e foarte semnificativ sub raportul consideratiunilor noastre și instructiv totodată: e acoperită această diferență, din:

1. Scrisuri fonciare	4½% val. fl.	Cor.	59,351,000
2. ” ”	4½% ” cor.	”	31,474,500
3. ” ”	4% ” ”	”	52,945,400

Să facem acum o mică comparație între cele două tablouri:

Capitalul rulat de numita bancă întrecede cu mai bine de cor. 84.000.000 pe cel rulat de totalitatea băncilor noastre.

Și cu toate acestea profitul brut al

Plăcerile Opiului

De Thomas De Quincey

— Traducere din original de M. Beza. —

E așa mult de când am luat întâi opiu, că de-ar fi fost numai un amănunt în viața mea, i-aș putea uita data: însă evenimentele de căpetenie nu se uită; și din împrejurări legate de ea, mi-aduc aminte că trebuie să se raporte la toamna din 1804. Eram pe acea vreme în Londra, unde venisem întâia oară dela intrarea mea în colegiu. Și introducerea mea în opiu născu în chipul următor. Dintr'o vârstă timpurie fusese deprins a-mi pune capul în apă rece măcar odată pe zi: prins neapăsric de o durere de măsea, îi atribui pricina unei întâmplătoare opriri a obiceiului ăstăuia; sării din pat; îmi cufundai capul într'un lighean cu apă rece; și cu părul astfel ud mă culcai. În cealaltă dimineață, cum n'ăș avea nevoie să spun, mă desțepai cu niște dureri de cap și față ucigătoare, din cari nu avui răgaz aproape douăzeci de zile. Era într'a douăzeci și una zi, cred, și într'o duminică era, când eșii pe străzi; mai mult spre a îngi, dacă se putea, de chinuri, decât cu vre-un scop lămurit. Întâmplător găsi pe un coleg de școală care mi-a recomandat opiu.

Opiu! spăimântător agent de neînchipuită plăcere și durere! Auzisem de el cum auzisem de mană sau de ambrosie, dar nu mai mult: cât de fără-înțeles un sunet era pe atunci! ce coarde solemne atinge acum pe inima mea! ce vibrații su-

fletești de triste și fericite amintiri! Intorcându-mă o clipă la ele, simt o însemnătate mistică pentru fiecare amănunt în legătură cu locul și timpul, și omul — dacă om era — care mi-a deschis cel dintâi Raiul mănăcătorilor de opiu. Era o duminică după amiază, umedă și mohorâtă: și o privești mai tristă ca o duminică ploioasă în Londra, acest pământ al nostru n'ar avea să înfățișeze. Drumul meu acasă trecea prin strada Oxford; și lângă „falsnicul Pantheon” — cum în chip îndatoritor l'a numit Wordsworth — văzui o drogherie. Droghistul, dătător inconștient de plăceri cerești! — oarecum în simpatie cu duminea ploioasă, arăta posac și prost. Cum orice droghist muritor te-ai aștepta să arate într'o duminică: și, când cerii tinctură de opiu, el mi-o dădu cum orice alt om ar da-o: și ceva mai mult, îmi întoarse dela un șiling al meu, și restul de ceeace părea să fie un adevărat jumătate-penny de aramă, scos dintr'un adevărat serrat de lemn. Totuș, în ciuda unor asemenea indicii umane, el a ființat de atunci în mîntea mea ca visiunea fericită a unui droghist nemuritor, trimis pe pământ într'o menire specială față de mine. Și mă întărește al considera astfel, de oarece, când mai venii în Londra, îl căutai pe lângă falnicul Pantheon, dar nu-l găsi: și așa mie, care nu-i știam numele — dacă într'adevăr avea nume — îmi părea mai mult a fi dispărut din strada Oxford decât a se fi mutat într'un chip trupesc oarecare. Cetitorul e slobod a se gândi la el ca la un droghist sublinar: poate fi așa: dar credința mea este, că a dispărut, ori s'a evaporat. Intru atâta

n'ăș vrea să leg vre-o amintire muritoare de ceasul, și de locul, și de ființa, care mă puse cea dintâi în cunoștința cu doctoria cerească.

Ajuns acasă, se poate presupune, că nu perdui o clipă de a nu lua cantitatea prescrisă. Eram firește neștiutor de toată arta și misterul luării — opiumului: și, ceeace luai, o luai sub orice neprimț.

Dar o luai: — și într'un ceas, oh! ceruri! ce schimbări! ce înălțări, din cele mai joase adâncimi, ale duhului intern! ce apocalipsă a lumii lăuntru meu! Că durerile mele dispăruseră, era acum nimica în ochii-mi: — acest efect negativ fuse absorbit în imensitatea celor pozitive, cari se deschiseră înaintea mea — în abisul plăcerii divine, revelate în chip neașteptat. Aci era un panaceu — un *farmakon nîpenthes* pentru toate durerile omenesti: aci era taina fericirii, pentru care filozofii disputaseră timp de atâtea veacuri, descoperită acum dintr'odată: fericirea se poate cumpăra acum pe un gologan, și duce în buzunarul vestei: extazuri purtătoare se pot închide într'o sticlă: și liniștea gândului poate fi trimisă în galoane cu diligența. Inșă, dacă vorbesc în acest fel, cititorul va crede, că rād: și-l pot asigura, că nu va rāde mult, cine are a face mult cu opiu: plăcerile sale chiar sunt de o natură mai gravă și solemnă; și în starea lui cea mai fericită, mănăcătorul de opiu nu se poate înfățișa în caracterul lui *Allegro*: chiar atunci, vorbește și cugetă cum se cuvine lui *Penosero*.

totalității băncilor noastre e aproape dublu față de același profit al numitei bănci. Ce va să zică aceasta?! Ce însemnează?!

Că banul băncilor noastre a fost cu mai mult decât dublul mai scump cămăruit, decât banul numitei bănci. Așa dar, că cei ce au luat împrumut dela băncile noastre au plătit cu dublul mai multe interese, decât cei cari au fost debitați de numita bancă. Ca nu cumva să fim rău înțeleși și ca nu cumva să poată fi interpretat acest fapt în detrimentul și în vina băncilor românești, deschidem o mică paranteză: deosebirea aceasta mare de procent a intereselor își află explicarea și își are cauza și în deosebirea felului de împrumuturi ce-au acordat băncile noastre, față de felul celor ce le-a acordat numita bancă — creditele acordate de băncile noastre sunt sumedenia de mici-mărunte împrumuturi cambiale, în parte cu acoperire hipotecară, ori împrumuturi pe obligațiuni, singură „Albina” având dreptul să emită scrisuri fonciare și putând să acorde împrumuturi hipotecare pe anuități, cum a avut după bilanțul din 1910 împrumuturi de soiul acesta în valoare de circa cor. 12,000,000, — iar numita bancă numai împrumuturi de felul acesta a acordat, după bilanțul ei tot din 1910, în valoare de cor. 144,000,000.

Să facem însă mai departe comparația:

Cu toate că profitul brut al totalității băncilor noastre e aproape dublu mai mare față de același profit al numitei bănci, profitul lor net se prezintă aproape egal. De ce?! Este oare cauza, că spesele administrative, plățile funcționarilor și celelalte cheltuieli ale băncilor noastre, chiar fiindcă ele sunt 180, au trebuit să fie și neasemănat mai mari, decât cele ale unei anumite bănci?! E prea firesc, că și asta e o cauză. Dar nu principala. Funcționarii măruntelor noastre bănci nu sunt atât de princiar remunerați, cât din cele 7,000,000 cor. de diferență, să consume o sumă atât de considerabilă, cât ea să formeze balastul bilanțelor băncilor noastre. E chestia remunerației funcționarilor băncilor noastre o chestiune de mare importanță social-politică și vom reveni asupra ei, chiar sub raportul acesta, prezentând cititorilor și aci cifre exacte.

Așadar unde zace cauza?

E simplu și chiar din mai sus arăta-tele cifre iese evident, că ea își are explicarea în faptul, că acușiția banului plasat de susnumita bancă e neasemănat mai ieftină, costă mult mai puțin decât acușiția banului oferit de băncile noastre creditului românesc.

*

Dar să deschidem aci, pentru și mai ușoara înțelegere, încă o mică paranteză:

E bine știut, că băncile lucrează cu deosebite soiuri de credite, după norma: capăt banii mai ieftin și-i dau mai departe mai scump, iar din diferența ce va rezulta astfel mă susțin și ofer beneficiul celor, ce m'au întemeiat — acționarilor. Tendința comercială a băncilor ar fi deci să fie: acușiție de credit cât se poate mai ieftină și plasare cât se poate de scumpă.

Ei, dar și creditul băncilor intră în mai multe categorii.

Primul și totodată cel mai scump e creditul, ce-l ofer băncilor întemeietorii lor: acționarii, societarii. E și cel mai primejduit și expus. Dar și caută cea mai ma-

ximă posibilitate de fructificare. Preafiresc chiar de aceea se asociază acest capital și se expune, ca să câștige maximul. E capitalul societar și asociat acesta și tot sub aceste considerațiuni intră și fondurile de rezervă.

Iar în cazul nostru capitalul acesta e capital exclusiv românesc, prin urmare prea firească va trebui să fie și tendința noastră, de a fructifica capitalul acesta cu maximul coeficient de rentabilitate.

Dar în cazul nostru de comparație ce vedem?!

Capitalul nostru, pe lângă dublu profit brut nu rentează nici 8%; capitalul băncii numite bine 10%. Să fixăm bine aceasta. Iar acum:

Al doilea și mai puțin scump, dar totodată și mai puțin riscat credit față de băncile noastre îl formează: depunerile.

Aci să ne oprim puțin și să facem o constatare. Dacă despre capitalul societar și asociat am putut afirma, că e exclusiv românesc, n'o putem spune asta despre depuneri. Am dori să putem spune contrarul, cu toate că poate fi un titlu de mândrie, cheazășie a solidității lor, faptul, că bună, deși nu prea considerabilă parte, a depunerilor, o dau banii neromânești la băncile noastre.

Iar depunerile aceste cifrează suma, imposibil de disconsiderat, de coroane 105,150,204.

Le plătim însă scump. În medie cu aproape 6%. Cu 1½% mai scump decât își plătește amintita bancă — ca să rămânem la comparație — depunerile ei de cor. 83,377,180.

Dar bine, să zicem, că și banii aceștia ai depunerilor, sunt bani românești în cea mai conziderabilă parte și prin urmare vredniceșc o mai mare rentabilitate: sunt în însemnată sumă doar bani de ai fondurilor și bisericilor și instituțiilor. Cu toate că poate și aci ar fi bine de gândit, că o reducere de-a rentabilității acesteia prea neavizate la proprie muncă, nu ar rezulta plasarea multor capitaluri, într'un fel din punct de vedere național mult mai folositor și mai rentabil totodată, în industrie și comerț?!

Ar rămânea dar din ultimele resurse de credit, cari se ofer băncilor noastre: reescontul, scrisurile fonciare și alte și alte și încă multe alte soiuri de resurse, la cari până acum băncile noastre nici nu au putut apuca să se gândească.

Acest ultim soi de resurse e de capitală importanță pentru bănci. Din diferența de procent ce-o plătește banca depozenților, băncilor de reescout, cumpărătorilor scrisurilor fonciare, față de procentul cu care și plasează banca banii la proprii ei debitori, rezultă câștigul băncii, această diferență augmentează profitul direct al capitalului societar. Iar în cazul nostru aceste izvoare capătă o importanță și mai mare, formând ele sursa de bani străini, care se poate utiliza din partea băncilor noastre, în folosul propriului nostru capital.

Dar acum, rămânând la comparația începută, va trebui să facem încă următoarele constatări:

Reescontul băncilor noastre, chiar fiind ele prizărite și multe, e scump. Iar banii mai ieftini rezultați din emiterea scrisurilor fonciare, dau o sumă destul de mică față de suma exigențelor noastre de acest soi.

Rezultatul: băncile noastre trebuind să

plătească scump banii cu cari lucrează, vor trebui să caute, să-i și plaseze scump, ca să poată produce rezultate.

Iar punctul social-politic, de greutate al politicii noastre financiare românești ar fi să fie:

Pe lângă menținerea, ba chiar urcarea rentabilității capitalului românesc plasat în bănci, posibilitatea reducerii procentului de plasare.

E posibil aceasta?!

Vom vedea într'un articol viitor.

Episcopul dr. D. Radu la primul-ministru. *Din Budapesta ni se anunță, că luni P. S. Sa episcopul dr. Demetriu Radu s'a prezentat la primul-ministru, cont. Kluen-Héderváry și i-a inmanuat memoriul conferinței episcopalești din Blaj în chestia înființării episcopiei gr.-cat. ungurești. P. S. Sa s'a prezentat și la ministrul instrucțiunii publice. Atât primul-ministru, cât și ministrul instrucțiunii, cont. Zichy, și-au exprimat satisfacțiunea pentru tonul leal în care este redactat memoriul.*

Cu trenul de seara P. S. Sa a plecat la Roma.

*

Mitropolitul Stadler pentru triallism. Până acum croații din Bosnia erau împărțiți în două tabere: o tabără numită „Udruga” sub conducerea mitropolitului Stadler, iar alta „Zajednica”, întemeiată de către călugării franciscani. La primele alegeri din Bosnia aceste două partide au dus o luptă foarte vehementă una în contra celeilalte.

Acum se anunță, că cu prilejul conferinței dela 5 martie aceste două, probabil, vor fuziona. Faptul acesta mitropolitul Stadler îl motivează prin aceea, că în 14 ianuarie adunarea partidului autonom a hotărât necesitatea unirei croaților din Bosnia iar el mitropolitul, din datorie patriotică își revocă ordinul prin care opria intrarea preșților bosnioci catolici în partidul „Zajednica”,

*

Motivele dezarmării partidului kossuthist. Sub acest titlu „Népszava” publică în numărul său de ieri un lung articol prim din care extragem următoarele:

„Deoparte partidul kossuthist a dezarmat pentru motivul, ca să împiedice formarea unui guvern al dreptului electoral, de altă parte ca la eventualele alegeri prin banii și presiunea din partea guvernului să-și asigure mandate și în sfârșit, pentru aceea, pentru că și mandatele actuale ale partidului kossuthist, acest partid numai din mila și prin sprijinul și banii guvernului le-a putut câștiga. Domnii deveniți acum trădători nu sunt posesori de mandate câștigate prin luptă, ei ei sunt posesori de mandate donate lor, dela cari acum donatorul: guvernul a incasat condițiunile donațiunei.

Cu prilejul alegerilor guvernul a sprijinit pe față și în secret partidul kossuthist iar pentru sprijinul acesta partidul kossuthist s'a obligat, că nici cu prilejul debaterilor proiectului băncii și nici cu cel al reformei militare nu se va alătura obstrucției cu care Iuliu Justh amenințase deja încă în decursul alegerilor”.

„Népszava” publică apoi lista deputaților kossuthiști pe cari guvernul i-a ajutat sau nu le-a pus contracandidat cu prilejul alegerilor. Ziarul amintit afirmă, că acești deputați în frunte cu șeful partidului kossuthist, Fr. Kossuth, au stărunit mai mult pentru dezarmarea partidului.

„Népszava” încheie articolul cu următoarele cuvinte:

„Partidul kossuthist în murdărie s'a născut, în murdărie trăiește și în murdărie va pieri”.

*

Șobolanii în acțiune. Citim în „Budapesti Hirlap”, că în săptămâna trecută a avut loc în Budapesta o conferință la care au luat parte următorii șobolani: vicarul *Mangra Vazul, Vlaiku Arzen*, directorul școalelor comerciale din Brașov, *Brote Jenő*, ziarist și *Voilean Mátyás* protopop în Sibiu. În conferința aceasta, scrie „B. H.”, s'a discutat înființarea unui ziar politic român guvernamental sub conducerea călugărului voiajor dela Orade.

Admirabilă campanie!

Asupra datoriilor presei noastre

Sunt ziaristi, cari nu se mulțumesc să-și facă datoria proprie, așa cum o înțeleg, ci se reped, ba chiar le place mai mult, să dea lecțiuni *altora*, asupra felului cum la rândul lor aceștia înțeleg să-și facă datoria lor. Acei ziaristi, dotați în mare măsură cu spiritul critic, vor găsi, firește, foarte ușor lipsuri sau greșeli în scrisul *altora*, și de aci apoi, până la ridicarea în teorie a oricărei judecăți, unilaterale și de moment, nu e decât un pas.

Fiindcă e foarte greu să mulțumești pe toată lumea și pe... confratele tău. Mai ales pe acesta din urmă. — Dacă, de pildă, scrii un articol de principii, atunci ești înost, plicticos, pretentios, pedant; nu cu asemenea teorii seci și vorbe goale se face educațiunea unui popor, mai ales a unui popor ca al nostru, în situația și în împrejurările de astăzi... — Un articol de polemică?... Nu se cade să ne ocupăm cu astfel de lucruri mărunte, atunci când situația... împrejurările... mai ales la un popor ca al nostru, care... — Îți abate să combați guvernul?... Ce atâta sfătoșenie și rățoială zadarnică? Cine nu știe să combată un guvern? — acesta e lucrul cel mai ușor, și mai inutil. Înainte de toate avem nevoie de premenirea noastră proprie, mai ales la un popor... în împrejurările... situația... — Te sgândăre confratele și te hotărăște să cauți să-i premenesti și tu odată felul de gândire? — alt arțag și alt cântec: Sunt chestiuni mari, chestiuni arzătoare la ordinea zilei, — și iată d-voastră cu ce vă ocupați! În situația... împrejurările... mai ales la un popor...

Exemplele ar mai putea urma... Faptul pe care-l evidențiază este acesta, că o neorientare, poate voită, vine să alimenteze o pornire de arțag și de dăscălire, de pe urma căreia se samănă atâtea articole, și se seceră uneori chiar și volume.

Dar nu se poate discuta asupra datoriilor presei noastre?... Cum nu! Perfect și bucuros. Poate intra și aceasta în șirul subiectelor, numeroase și variate, ce condeiul unui ziarist poate trata.

Și iată atunci o teză:

Datoria de căpetenie a unui ziarist, este să întrețină la cetitorii săi credințele și sentimentele acelea, pe cari el însuși le socotește mântuitoare pentru neam. Dacă la acest scop îl va duce, astăzi, un articol de teorie și de principii, va face un articol de teorie și de principii; dacă, mâine, va socoti că un articol de polemică e la locul și la timpul lui în acest scop, va face polemică; a combătut guvernul ieri, — va trata mai târziu o chestiune de organizare internă de partid, — lui cel mult *momentul ales* i-s'ar putea imputa, câtă vreme dela linia principiară de purtare nu s'a depărtat.

Mai în amănunt: Eu, ca ziarist cred că-mi este datoria să alimentez și să întrețin în sufletul conaționalilor mei încrederea în virtutea neamului și în dreptatea cauzei lui. Pentru aceasta, eu voi căuta toate prilejurile ca să limpezesc și să înalț în conștiința tuturor celor ce mă citesc, cunoașterea misiunii poporului nostru și

dovezile, din trecut și din prezent, că este vrednic, că este în stare, să-și îplinească această misiune. — Voiu releva apoi și voiu lămurii, toate nedreptățile ce ni-se fac, ca neam, sau se aplănuiește să ni-se facă. Acest lucru îl am în vedere mai mult, atunci când „combat guvernul”, regimul, șovinismul maghiar — cari, spun confrății ce mă critică, sesinchesc prea puțin de polemicele mele... Că nu se vor sinchiși, atât mai rău pentru ele; eu totuși însă cred, că cel puțin din când în când, nepăsarea sau disprețul ce arată sunt mai mult afectate.

N'am sleit cu aceasta lista datoriilor unui ziar, și ale ziaristilor, de sigur. Mai sunt: datoria de a informa, în chip cinstit, și pe cât se poate de complet, despre întâmplările din țară și din lume, întru cât pot să ne intereseze; datoria de a instrui chiar, pe cititori, în ramura literară, artistică, științifică, — zicem *a instrui*, chiar cu rizicul ca acest cuvânt să pară prea pretentios... Dar toate aceste datorii ale unui ziar sunt de ordine secundară. Principala este, după credința câtorva cel puțin dintre noi, cea pe care am schițat-o mai sus.

Bine înțeles că mai rămân întrebări deschise. Linia de purtare mi-am tras-o, din moment ce am stabilit acele principii. Dar în ce chip voiu urma-o, prin ce mijloace, aceasta rămâne la aprecierea fiecăruia.

Unul va zice, de pildă, că disciplina de partid e neapărat necesară întru ajungerea scopului urmărit... Altul, va tăgădui acest lucru. Atunci rămâne ca însași opinia publică să hotărască de care parte e dreptatea, vederea justă; — dar în nici un caz nu este chemat tot acela care susține o părere contrară, să judece, sau chiar să osândească, pe cel împotriva vederilor căruia se ridică.

Opinia publică, mai la urmă, e cea care judecă în ultima instanță, întru cât unii sau alții și-au înțeles mai bine sau mai rău datoriile de publiciști. Iar noi nu cerem altceva, decât *această* judecată.

Din Bucovina

Scrisoare din Cernăuți.

— Reviste. — În pragul unei serbări culturale. —

Cu numărul din ianuarie a intrat „Junimea Literară” în al IX. an al existenței sale. Acesta e desigur un eveniment destul de însemnat în istoria publicisticii din Bucovina. Până acum n'a reușit încă nici o publicație regulată, să trăiască atât timp pe plaiurile Țării fagilor. Pe lângă „Foaia Societății” a Hormuzăchiștilor, la care a colaborat Alexandri și alții, n'a apărut nici o revistă literar-științifică.

Publicul dornic de literatură trebuia, să se mulțumească cu foaia ziarelor politice, care lăsa mult de dorit. Abia „Junimea Literară”, opera câtorva tineri entuziaști în frunte cu profesorii Gheorghe Tafa și dr. Iancu I. Nistor a lucrat mai mult pe terenul literar. A fost totuși numai un început modest, o îndrăzneală idealistă, care putea fi ușor potolită de indiferența publicului, dacă cei dela conducere n'ar fi știut, să pășească înainte cu rizicul oricăror forțe.

Ezadevărat, că revista a îndurat și întreruperi, și a venit însă iarăși în fire.

E bine să ne punem întrebarea, dacă în condițiile de astăzi va izbucni unica revistă literară din Bucovina să-și asigure un viitor îndelungat. Corespondentul „Tribunei” a spus într-o notiță, că „Junimea L.” nu străbate în public, fiindcă bucățile publicate în ea, n'ar fi de o reală valoare literară. Admit această părere cam greșită a prietenului meu de meserie. Spre a ridica o revistă dela noi la nivelul celor din Regat sau Ardeal, trebuie să dispui de mijloace îndestulătoare. Dar „J. L.” numai cu aceste nu se poate mândri, căci dănsa are de luptat îndeajuns cu indiferența intelectualilor, cărora le pare un sacrificiu prea mare, de a jertfi 6 coroane în abonament pentru puțină literatură. La noi trece de om cult și bun român acela, pe a cărui masă află „Czernovitzer Tagblatt” și „Allgemeine Zeitung”. La ce-i trebuie deci reviste și ziare românești? Sunt și de acei, cari susțin, că românii încă nu pot scrie. Și acesta-i un păcat național.

Dacă publicul românesc ar fi pătruns de necesitatea acestei reviste și încurajând-o — nu cu vorbe ci cu fapte — ea ar da cetitorilor săi bucăți literare, pe cât de frumoase, atât de interesante și instructive. Dar totdeauna mă poticnesc de acest „Dacă”. Curios cuvânt care-mi aduce mângăiere.

Acum, când „Junimea literară” își inaugurează cu o pleiadă de scriitori un an nou, n'am multe de spus, decât ca: Publicul românesc să îngrijască de revistă, iar revista de public. În așa mod se satisfac ambele părți.

*

Peste câteva luni se va îmbrăca Bucovina în haină de sârbătoare, căci se va serbători semicentenarul „Societății pentru cultură și literatură” și se va prăznui totodată și amintirea fraților Hurmuzachești. Comitetul societății va îngriji de o răușită splendidă a serbărilor. Din acest incident a publicat d. dr. Ioan Nistor un semnificativ articol în „Junimea literară”. Distinsul profesor arată în liniamente generale ce face „Societatea” și ce ar putea face în raport cu numărul destul de mare al intelectualilor. E regretabil, că cea mai veche și însemnată societate culturală românească din Bucovina, are membri aproape numai în Cernăuți. Românii din cele sate și orașe, nu se lasă înduplecați, să jertfească micul lor obol pe altarul națiunii. Și aceasta ar fi o cerință justă dela toți intelectualii, căci majoritatea lor au beneficiat în cursul studiilor de mijloacele societății, primind burse și având întreținere în internat.

Se mai adaugă și faptul, că numai un for cultural poate ținea la un loc neamul, căci în cultură se perd divergențele politice. Fiecare trebuie să se închine înaintea culturii românești și să jertfească ambițiunile sale personale în folosul ei. Acest scop mareț l'ar putea ajunge „Societatea” dacă ar forma o falangă de muncă cinstită din toți intelectualii de pretutindeni și și-ar mări terenul activității peste întreaga țară, nu numai pentru un cerc anumit. „Societatea” ar trebui să ieră sub ocrotirea sa toate societățile dela orașe și sate, cari din lipsă de conducere energetică tânjesc și există așa zis numai pe hârtie. Și nu mă îndoiesc, că ar fi în stare să aibă și societatea noastră acel rol, ce-l are „Asociațiunea” din Ardeal. Sper, că cu prilejul jubileului se vor lua inițiative noi și aducându-ne aminte de înaintașii noștri, vom porni cu puteri unite pentru realizarea idealului sfânt. Aceste sunt spicuri dintr-o dare de seamă mai amănunțită, pe care vom publica-o în scurt timp în coloanele „Românului”. Acolo vom desfășura mai pe larg întemeierea, însemnătatea și scopul societății și vom vorbi apoi de activitatea rodnică a fraților Hurmuzachești. În modul acesta va avea publicul cetitor prilej, să facă cunoștința celor mai însemnate figuri din trecutul românesc al Bucovinei.

Correspondent

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Primul conflict diplomatic al republicei chineze. O telegramă din Londra anunță: Intre republica franceză și Olanda s'a iscat un conflict diplomatic. Autoritățile olandeze de pe Insula Iava tractează foarte brutal cu chinezii, cari locuiesc pe această insulă. După o știre oficială au fost uciși 3 chinezi și cu sutele au fost arestați. Cabinetul republican chinez a amenințat Olanda cu desfacearea contractului comercial, existent între aceste două state.

O flotă aeriană în Franța. Generalul francez, Maitrot scrie în „Correspondance”: In curând se va forma Regimentul aviatorilor, dar nu-i permis să neglijăm nici construirea balonului dirigiabil. Este foarte urgent, ca Franța să aibă în cel mai scurt timp o flotă aeriană puternică și numărăoasă. Rolul acestei flote este ca la începutul războiului, să încurce mobilizarea germană, să o întârzie și s'o zădărnicească. Scopul ei în privința aceasta e clar. Toate drumurile de concentrare a armatei germane duc peste 6 poduri de fier, cari leagă, peste Rhin, Colonia cu Basel. Aceste poduri vor fi ținta baloanelor franceze dirigeabile.

Budgetul armatei germane. Din Berlin se telegrafează: După cum se anunță bugetul armatei pe anul 1912 va fi de 80—90 milioane mărci. Din anul 1911 se socotește un plus de 200 milioane.

Bandele bulgare. Locuitorii mohamedani din Radoviște s'au adresat marelui vizir plângându-se de autoritățile locale cari n'au luat măsuri pentru a-i apăra contra bandelor bulgare. Pe drumul dinspre Radoviște bulgarii au atacat din nou pe turci, omorând pe doi din ei. Mohamedanii văzând că sunt lăsați pradă bandelor ei vor cere aplicarea din nou a legii contra bandelor. Dacă guvernul însă n'ar putea să răspundă cererii lor, negăsind mijloace efective pentru a pune capăt bandelor, mohamedanii vor fi siliți a se apăra singuri.

Din дума rusă. Comisia bugetară din Dumă a terminat examenul bugetului încasărilor pentru 1912. Incasările ordinare au fost evaluate la 2.896.519.261 ruble și cele extraordinare la 5.400.000 de ruble.

Se prevede că bugetul din 1912 va da un excedent de 50 milioane.

Petersburg, 12 februarie. — Desbaterea din Dumă privitoare la delimitarea provinciei Chelm a făcut erii progrese foarte rezezi.

Din cele 12 articole ale protectului au fost votate 9.

Dreapta, naționaliștii și octombriștii aproape nici n'au luat parte la desbatere; în schimb opozițiunea, și în special membrii clubului polonezilor au intervenit în discuție la fiecare punct în parte și au propus o sumă de amendamente. Toate amendamentele au fost însă respinse și toate articolele fură adoptate fără modificări.

Desbaterea va continua mâine.

Proiectele militare în Germania. Guvernul imperial german va prezenta în timpul cel mai scurt proiectul reformelor militare. Acest proiect, mai mult decât în Germania, în Franța vor provoca mare interes. Și cele mai serioase ziare franceze sunt de părere, că reformele militare vor produce criză în parlamentul german și vestesc, că guvernul a amănat prezintarea lor, fiindcă centrul se opune ca din dările de moștenire să se acopere cheltuielile reformelor. Din Berlin se desmint știrile acestea accentuându-se, că atât reformele militare cât și sporirea flotei va avea majoritate în parlament. In ceea ce privește cheltuielile se crede, că guvernul pentru acoperirea cheltuielilor nu va avea nevoie de noi izvoare de dare și în nici un caz de dare de moștenire care ar fi privită ca o concesione făcută socialdemocraților.

Guvernele federațiunii încă n'au luat nici o hotărâre în aceste chestiuni. Cât de curând și poate

chiar săptămâna aceasta se va cunoaște cuprinsul proiectelor precum și sursele din cari se vor acoperi cheltuielile ce reclamă acestea. După o altă știre guvernul încă n'a renunțat la darea de moștenire însă tot odată va pune dare și pe averea mobilă. In felul acesta se speră că atât conservativii cât și cei din partidul centrului, nu se vor mai opune dărei de moștenire.

Aehrenthal

Fostul ministru de externe al monarhiei a fost dus la mormânt cu toată pompa rece a ceremonialului de curte, în mijlocul spalirului; de privitori care s'au postat pe strada scurtă ce duce de pe Ballhaus platz la vechea biserică parohială a Burgului, patronată de Arhanghelul Mihail, zidită pe la 1220. Un cavaler dela curte a deschis convoiul. Călăreți cu torțe urmează, apoi carul funebru, tras de 6 cai superbi, negri ca corbul. Șir dublu de gardiști însoțește coșciugul, șase vânători duc pe perinute ordurile ministrului mort.

Contesa Aehrenthal nu e în procesiune. Cei doi frați ai defunctului deschid conductul; între ei, socrul său, contele Széchenyi. Urmează contele Berchtold, cu personalul ministeriului de externe, apoi ministrii Austriei, ministrii unguri cu deputațiunea numărăoasă ce a venit, nu fără motiv, din Budapesta, Wekerle, Széll, Apponyi, mulți alții, în haina lor cunoscută, cu pană în pălărie și cu sabie strâmbă. Reprezentanții țărilor străine sunt „în corpore”; vedem pe Excelenta Sa d. ministru al României Mavrocordat, și între atașaii militari, iată înfățișarea distinsă a d-lui maior *Eremia*, cu colorile românești pe chipiu. Un grup de ofițeri superiori se alătură, alții așteaptă la intrarea bisericeii, între d. colonel *Silviu de Herbay*. Elevii academiei consulare, în uniformă și în formațiune militară încheie convoiul.

La biserica St.-Mihail și la Augustini sună jalnic clopotele. Arhiepiscopul cardinal dr. Nagl iese înaintea mortului, și în timp ce cântăreții capelei imperiale cântă un mișcător „Miserere”, sicriul e așezat pe catafalc. La altar e adunată curtea: arhiducele Francisc Ferdinand ca reprezentant al Majestații Sale, arhiducii și arhiducesele în număr mare; ambasadorii Germaniei și Italiei sunt și ei aici, reprezentând pe suveranii lor. — Se împlinește ceremonia, apoi lacheii ai Burgului ridică coșciugul. In aceeași ordine pornește conductul, până la Schwarzenbergplatz. Aci se disolvă; caii pornesc mai repede, spre gară, rudeniile cele mai apropiate urmează în birje. Spectatorii pleacă, soldații se anunță la superiorii lor, un hamal strigă numărul cutărui automobil comandat acolo, fiecare se întoarce la ale sale.

Mânezi cadavrul a fost înmormântat în cripta familiei, la Doxan.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboseală dar Administrației noastre îi poate fi de mare folos. Administrația noastră roagă pe toți ceice târguiesc și comandă din articolele anunțate în foaia noastră, — să amintească că firma a cetit-o în ziarul „Românul”.

Războiul italo-turc

Noul complicații internaționale.

Războiul italo-turc a intrat într'o nouă fază, ale cărei urmări nu se pot prevedea încă. Pentru a sili Poarta să încheie pacea, Italia s'a hotărât pentru o acțiune navală mai energică în apele Turciei pe care a și pus-o în aplicare începând cu bombardarea Beirutului. Această procedare va avea însă ca urmare o încordare a raporturilor dintre Italia și Franța, ale cărei interese sunt lovite direct în Asia-mică.

Pe de altă parte Turcia este hotărâtă să nu se lase intimidată ci să continue războiul. Poarta va lua cele mai draconice măsuri de represiune și un consiliu de miniștri a și hotărât expulzarea tuturor italienilor din Siria și Palestina.

O ultimă telegramă din Constantinopol anunță, că Italia continuă acțiunea ei navală și a început bombardarea portului Rhodos.

E vorba deci de o acțiune hotărâtă și decisivă a Italiei. Ceea ce este clar e, că războiul a intrat într'o fază acută și că nu se pot cunoaște încă surprizele ce ni-le rezervă viitorul.

Amănunte asupra bombardării Beirutului.

Viena. — In presa italiană s'a vorbit, după cum se știe, încă de acum câteva zile, despre o apropiată acțiune a flotei și abia de curând s'a anunțat că o escadră italiană a fost zărită la coasta de sud a Greciei.

Scopul bombardării Beirutului e probabil intimidarea cercurilor guvernamentale din Constantinopol pentru a determina pe acestea la încheierea păcii.

Că prin acțiunea flotei s'ar intenționa în acelaș timp și o demonstrație împotriva Franței, e foarte greu de admis, cu toată iritația opiniei publice italiene din cauza modului cum a fost tratată de guvernul francez afacerea „Manouba”.

In tot cazul prezintă importanță faptul că pagubele pricinuite pe urma bombardării Beirutului, ating mai cu deosebire interesele materiale culturale franceze.

Numărul morților și răniților în Beirut.

Constantinopol. — Știrile oficiale spun, că cu ocaziunea bombardării portului Beirut au fost ucise 58 persoane: 2 ofițeri de marină, 20 matrozi și 36 persoane private. Vulnerați au fost 56, între cari 1 rus.

Agitația populațiunii din Siria.

Constantinopol. — Valiul din Beirut raportează: Poporațiunea este foarte agitată. Mai mult de 4000 persoane au cerut pe lângă amenințări cu urmări grave, expulzarea imediată a italienilor. Asemenea știri au sosit din Damasc, Aleppo, Alexandretta și Homs. Din Libanon au sosit pe teritoriul Ush el Kelb (riul cânelui) 1500 bărbați, unii înarmați, alții cerând arme, declarând că ei voiesc să lupte pentru Islam. Consiliul vilaetului convocat în grabă a făcut propunerea, ca să se înceapă, pentru liniștirea populațiunii, cel puțin cu expulzarea imediată a italienilor din clasele mai de jos, până când se va afla o modalitate pentru expulzarea generală a tuturor italienilor.

Aici în Constantinopol s'a lățit vestea că peterile au sfătuit Poarta, ca să absteie dela ideea expulzării italienilor.

Constantinopol. — Presa turcească este plină de atacuri contra Italiei, pentru bombardarea portului Beirut. Dupăcum se vestește, ziarele ar fi îmbărbătate la atacurile acestea, de cercurile ministeriale.

De oarece se crede, că flota italiană va ataca insulele din marea arhipelagică, valiul acestor insule, care se află în concediu a fost provocat să se întoarcă imediat la postul său.

Expulzarea italienilor.

Salonic. — Guvernul a comunicat autorităților din vilaiete hotărârea comandanților de ministru privind expulzarea italienilor. Ordinul pentru împlinirea acestei hotărâri va urma. Autoritățile au dat porunca, că la efectuarea expulzării să se țină populațiunea dela excese contra italienilor.

Porta a decis adecă, ca să expulzeze pe italienii din toate vilaietele, cari sunt expuse atacurilor flotei italiene.

Amenințarea Porții cu închiderea Dardanelor.

Viena. — Ziarului „Nene Presse“ i s-a telegrafiat din Berlin: Comunicarea corespondenților din Constantinopol este adevărată. Porta în ziua de ieri a trimis o notă diplomatică tuturor puterilor, prin care aduce la cunoștință acestora că intenționează închiderea Dardanelor prin așezarea mine, la caz, că flota italiană va începe operațiunile în apele egeice.

O acțiune de pace a triplicii antante.

Paris. — „Matin“ raportază, că guvernul francez are în gând, să întreprindă în Tripoli pași energici, ca aceasta să-și retragă trupele din Tripolis și să înceapă negocierile pentru încheierea unei păci cu Italia.

Contractul va apăra interesele vitale și demnitatea Turciei.

Tripla antantă va face însă acești pași numai dacă și guvernul din Berlin și Viena se vor declara în scopul acesta, ca să fie cu atât mai succes întreprinderea aceasta.

Turcia va continua războiul.

Constantinopol. — După conferința ministrilor care a avut loc ascară, un ministru a declarat în ziarist că *Turcia este hotărâtă să continue războiul până ce nici un italian nu va mai rămânea în provinciile africane. În cercurile politice din Constantinopol se șoșotește că unul din Beirut e o modalitate a slăbiciunii italienilor în Tripolitania. Se crede că, față cu interesele pe cari le are în Siria, Turcia va trebui să trimită un vas de război, care va avea ca urmare o înrăutățire a raporturilor franco-italiene.*

Starea de asediu la Beirut.

Constantinopol. — Consiliul de ministri hotărât să proclame starea de asediu la Beirut.

Plecarea unui vas englez la Beirut.

Londra. — Se telegrafiază din Malta că amiralul englez „Lancaster“ a plecat după ce a primit ordine sigilate; se presupune că va merge la Beirut.

Viena și conflictul dela Beirut.

Viena. — Circurile austriece dușmane Italiei sunt încântate de conflictul dela Beirut, care va servi încordarea dintre Italia și Franța. Guvernul austriac știe de trei zile prin consulii și agenții săi că Italia a trimis 14 vase pe la Asia-Mică.

Bombardarea dela Rhodos.

Constantinopol. — În oraș circulă șoșotă, că italienii au bombardat ieri seară orașul Rhodos. Șovinul nu s'a confirmat.

Lupta dela Tobruk.

Tobruk. — Agenția Ștefani află că alături de o distanță de 900 metri trupele italiene au fost atacate de focul infanteriei și artileriei turcilor cari curând au fost respinși. Italianii nu au avut nici o pierdere.

Situația la Tripolis.

Tripolis. — Agenția Ștefani află că batalionul de Ascari din Eritrea a făcut ieri o recunoaștere spre Birel turci; s'a văzut câți-va călăreți care s'au retras numai de cât.

La fusionarea Nerei cu Albina

Din convocătorul adunării generale a „Nerei“ pe 19 crt. vād că aceasta propune fusiunea ei cu „Albina“ sub condiția: că aceasta se socoată și primească acțiunile „Nerei“ cu 125 cor. una, iar „Nera“ se socoată și primească cu 420 cor. o acție a „Albinei“.

Relațiunea aceasta fixată pentru socotirea prețului unei acții a ambelor institute, ce trebuie să se ia ca punct de plecare la fusiunea lor, nu e în folosul acționarilor „Nerei“, deci nu e justă și echitabilă și iată de ce:

„Nera“ are 90,000 cor. capital de acțiuni și 61,022 cor. fonduri de rezervă adecă aceste fac ceva peste $\frac{2}{3}$ din capitalul de acțiuni; din contră „Albina“ are 3,000,000 cor. capital de acțiuni și 1,318,985 cor. fonduri de rezervă, va să zică ceva mai puțin de jumătate din capitalul acționar. Valoarea nominală a unei acții dela „Nera“ e de 100 cor. iar dela „Albina“ de 200 cor. socotit însă prețul acțiunilor și după fondurile de rezervă apoi în cazul acesta prețul unei acții a „Nerei“ e de 161 cor. iar dela „Albina“ de 288 cor. Resultă prin urmare, că cel puțin două acții a „Nerei“ fac o acție a „Albinei“. Socotind însă prețul acțiilor ambelor institute după dividendele ce le-au dat până acuma apoi se știe, că „Nera“ a dat până anul trecut tot câte 8 proc. și numai anul trecut a dat 6 proc. iar „Albina“ a dat tot câte 14 proc. și în cei doi ani din urmă a dat și ea numai 10 proc. și dacă urcă capitalul de acțiuni la 6,000,000 cor. cum se proiectează, atunci sigur va da și ea numai 5-6 proc. dividende.

Că „Nera“ a dat anul trecut numai 6 proc. provine de acolo, că comunele din Almăj în urma potopului din 1910 au suferit pagube mari și la tot cazul „Nera“ a avut și are multe procese în curgere, prin urmare și interese restante după pretenșiile improcasate. Aceasta însă nu va să zică, că după câțiva ani bunii să nu se urce iar dividenda la 8 proc.

Bonitatea acțiilor nu se consideră însă numai după capitalul de acțiuni, fondurile de rezervă și mărimea dividendelor, ci și după modul cum un institut își plasează banii săi și dela alte condiții, cari nu încep în cadrul știrilor acestea.

„Nera“ ar fi putut da și ea dividende mai mari de 8 proc., dar a avut în vedere ca să dea poporului bani ieftini, fără multe spese; aceasta se vede și din bilanțul pro 1911, căci la suma de 764,815,27 cor. de active, substractând din ele numerarului casei de 6051 cor. 62 b. și prețul casei institutului de 43,258 cor. 11 b. cari sunt averi asziate la mână, se află în schimbii de bancă notabulați 559,855 cor. adecă $\frac{1}{7}$ părți din active și numai 64,202 cor. 59 bani împrumuturi hip. și efecte, iar 46,995 cor. 24 b. în realități puse spre vânzare, va să zică abia ceva peste $\frac{1}{7}$ parte a activelor e asigurată prin intabulare, din contră partea de $\frac{6}{7}$ de 559,855 cor. e lăsată la buna credință ce o are direcțiunea „Nera“ în datorașii ei cu schimbii; acceptați și jurați.

Dacă „Nera“ ar fi intabulat împrumuturile acordate, fără îndoială ar fi avut și ea mai mult credit la institutele mari de bani și ar fi putut face un revirement și prin urmare și un profit mai mare. Ea însă n'a făcut-o și în locul ei a făcut-o alte institute, spre binele ori răul poporului, o altă întrebare. Acționarii „Nerei“ și ai „Albinei“ trebuie să gândească în vedere, că au deja un teren bun și bine pregătit pentru dezvoltarea prosperă a afacerilor de bancă.

Deci din aceste puncte de vedere ar fi numai just și echitabil, că „Albina“ se socoată și primească de bază la fusionarea ei cu „Nera“ acțiunile acesteia cu 150 cor. adecă două acții pentru una a „Albinei“, rămânând acționarii lor „Nerei“ se împartă profitul pe anul 1911 între ei cu 6 proc. de acție. La cazul că „Albina“ n'ar fi aplicată să primească condițiunea aceasta, atunci ar trebui să se urce capitalul de acțiuni al „Nerei“ la suma de 300,000 cor. dând „Albinei“ preferința să ia acții de 110,000 cor. și anume 125 cor. de acție și dacă dânsa nu voiește, să ia acționarii vechi și să se modernizeze direcția „Nerei“.

Aceste sunt vederile mele în afacerea fusionării institutelor sus numite, favorabile ambelor părți.

Caransebeș la 9 februarie 1912.

Ioan Lințu m. p.
ca acționar al „Nerei“.

Din România

Investirea nouilor episcopi. — Audiența solemă dela Palat. — Discursul regelui.

Investirea nouilor episcopi de Argeș și de Roman, a avut loc ieri dimineață cu o solemnitate particulară.

După serviciul dela mitropolie I. S. S. mitropolitul Pimen al Moldovei și al Sucevei a luat loc într'o trăsură cu cei doi noui aleși Theodosie de Roman și Calist de Argeș și escortați de o companie de roșiori, care făcea onorurile, s'au dus la palat.

Aci au ajuns la 11:40, unde au fost primiți îndată. În sala tronului se aflau prezenți toți miniștrii, președinții corpurilor legiuitoare, numeroși deputați.

La 12 precis. M. S. regele și principii moștenitori înconjuțați de casele lor militare și civile și-au făcut intrarea.

S. S. episcopul Teodosie al Romanului, este condus în fața tronului cu ceremonialul obișnuit.

D. Arion, ministrul instrucțiunii, a citit decretul de confirmare a alegerii noului episcop, I. P. S. S. mitropolitul Moldovei și al Sucevei, vicepreședinte al sinodului, prezintă M. S. regelui, care o remite apoi noului episcop de Roman.

Noul episcop pronunță un discurs de mulțumire promițind, că va îndeplini cu demnitate și dreptate funcțiile episcopale în dieceza Romanului, ilustrată altădată de un Veniamin Costake și de un Melhisedek.

Noul episcop Calist al Argeșului a fost prezentat cu aceleași formalități și după ce i-a prezentat cârja, a luat loc alături de P. S. S. episcopul Teodosie al Romanului.

M. S. regele s'a adresat apoi în termenii următorii față de noii aleși:

Prea sfinte episcop de Roman, ales de către sf. sinod și de reprezentanții națiunii, ca episcop al diecezei Romanului ți-am dat cu încredere cârja episcopală.

După ce a-ți dezvoltat o fecundă activitate în domeniul literaturii religioase, St. Voasbă chemată în această veche și renumită dieceză a Moldovei, inserisă cu frumoase pagini în istoria țării și în care încă din tinerețe și de mai multeori a-ți lucrat pentru binele bisericii.

Nomele curioșilor domni și a învățaților arhipăstori ai Moldovei sunt strâns legate de această episcopie, de unde au isvorit numeroase documente de valoare istorică precum și cărți bisericești de o deosebită însemnătate. Nu se poate uita activitatea lui Dosofteiu și Melchisedek, care au închinat neobșitua lor muncă bisericii, îmbogățind literatura sa. Episcopul Macarie cunoscut sub numele de „dascălul Moldovei“, a împrăștiat dela Roman lumina pe vamea lui Petru Rareș Voevod, și tot acolo s'a scos la iveală interesanta hrisoave domnești și catastiful breslelor de meseriași, cel mai vechi în privința breslelor din țară, întocmit prin îngrijirea episcopilor, care ne arată viața economică de atunci, desfășurându-se sub aripa ocrotitoare a bisericii.

P. S. Ta ai, dar, pilde frumoase de muncă folositoare și de înălțătoare fapte creștinești. Silește-te a pași pe aceste căi binecuvântând și fii mereu înasuflețit de dâul blândeței și al toleranței, spre a împlini astfel însemnata P. S. Tale chemare.

P. S. episcop al Argeșului.

La urma tăcerii în o viață mai fericită a P. Sf. Gherasim Tnuș, a cărui memorie va rămâna neștearsă pe frumoasele maluri ale Argeșului, ai marea cinste de a fi urmașul său.

Cu o via mulțumire am întărit alegerea P. S. Tale la scaunul episcopiei de Argeș, încercându-ți după vechile datine, cârja episcopală cu semn al puterii duhovnicești.

Conștient înaltele Tale însușiri și râvnă ce ai închinat în folosul Sf. Biserici: sunt dar sigur că P. S. Ta vei fi deapaurarea condus de simțământul de dreptate și de blândețe. Nu poți avea o satisfacție mai mare decât aceea de a cărmui tocmăi o eparhie unde, de veacuri, este o mănăstire al cărei renume a trecut departe peste hotarele noastre. Sunt mândru că acest Sf. lăcaș în parte dărâmat de foc și de cutremure, s'a putut reînălța sub domnia Mea în vechea sa strălucire ca un falnic onor strămoșesc, vrednic de a fi păstrat și cinstit din generație în generație, drept semn neperitor al evlaviei blândeului Neagoe Basarab și ca o amintire vădită a întemeierii regatului.

Regina și Eu înconjurăm cu o nemărginită dragoste și nădăduim că atunci când Noi m-

mai fi în mijlocul vostru, urmașii noștri se vor îndrepta cu drag către acest Sf. lăcaș basarabesc, ca spre simbolul de unire între slava străbunilor și renașterea națională, amintindu-și de ceice au iubit România din adâncul inimei Lor.

PP. SS. Părinți.

Mulțumesc călduros pentru sentimentele de credință și bunele urări ce Mi le-ați arătat cu atâtă duioșie în cuvântările voastre; ele găsesc un răsunset recunoscător în inima mea.

Cu deplină încredere vă privesc plecând în epărhia Voastră, unde veți duce asigurarea viului meu interes și a dragostei Mele pentru preoții și poporeni Voștri, fiind bine încredințat că veți închina toată râvna numai în folosul mărirei biserice și fericirii țării, povățuind neîncetat pe fii voștri sufletesci să viețuiască într'o unire și dragoste unul cu altul și în înălțarea inimilor spre jertfe cât mai mari spre binele obștei.

Din tot sufletul vă urez ani mulți și fericiri pe scaunele voastre episcopale.

*

În fața palatului aglomerația devenise enormă.

La ora 12 și 45 minute, cortegiul întors spre mitropolie s'a format în ordinea următoare:

D. I. Mitilineu, prefectul poliției capitalei, protoereii capitalei, un pluton de cavalerie, arhidiaconii mitropoliei cari purtau cărjele nouilor episcopi.

Veneau apoi, în trăsuri regale, episcopii Dionisie și Konon, Ghenadie și Nifon; mitropolitul Pimen și d. C. C. Arion și în fine, trăsura regală în care se aflau noii episcopi Theodosie și Calist, radioși, surizând mulțimei care-i saluta și bine-cuvântând-o.

Imediat după sosirea nouilor episcopi la mitropolie, s'a oficiat un serviciu divin, în prezența membrilor sinodului, ai consistorului și a d-lui C. C. Arion, ministrul cultelor.

Voci germane despre situația politică din Ungaria.

Ziarul „Frankfurter Zeitung,” scrie despre situația politică din Ungaria următoarele:

În obstrucția parlamentului unghuresc se pre-gătește o întorsătură curiosă: Khuen voiește să lupte. El nu mai voiește să aștepte, nu mai continuă politica de fomare și nu mai primește ca obstrucția să se prăbușească dela sine, cum își motiva până acum neactivitatea condamnabilă. Khuen voiește să treacă în ofensivă. Cum? — acesta nu voiește încă s'o tradeze. Deși de astădată va sta în fața unei obstrucții puternice. Înăbușirea acesteia nu se va putea face prin lovitură de stat a lui Tisza.

Dacă guvernul și președintele camerei nu se vor folosi de apucături speciale, atunci nu credem, să-și poată ajunge scopul. Khuen va lupta numai chiar pentru cinstea steagului, iar apoi după o luptă scurtă va dizolva camera? Va zdrobi opoziția? Ori se va retrage lăsând locul unui urmaș mai norocos?

Câte întrebări, atâtea posibilități. Cea mai imposibilă este, că ele va putea să învingă obstrucția. Cu aceasta a întârziat.

El a neglijat să se folosească de prilejul bun ce i-a îmbiat după alegeri și a început o politică amabilă, săgalnică și optimistă. Pe justiști însă nu i-a putut zdrobi. Khuen trebuia să se pună în fruntea mișcării pentru sufragiu universal. Dar aici și-a temut unitatea propriului partid. Reforma electorală cucerește. Khuen nu este dușmanul reformei, dar el este sclavul partidului lui.

E aproape sigur, că în momentul când Khuen va prezenta camerei proiectul reformei electorale, partidul lui se va desface. Din cauza aceasta el lucrează din răpuleri pentru votarea reformei militare, pentruca să-și poată ține la oaltă partidul. Am putea să-i strigăm contelui Khuen:

— *Grijește de ziua lui 15 martie. Până atunci ori nu va fi obstrucție, ori — nu va mai fi un guvern — Khuen.*

Iar „Reichspost” din Viena sub titlul „Absolutism parlamentar unghuresc” scrie următoarele:

În discursul său din ședința de sâmbătă a parlamentului, primul-ministru contele Khuen-Héderváry a aderat la un astfel de proiect de revoluțiune, după care în viitor Coroana în baza art. XVIII din 1888 să nu mai aibă dreptul a chema la serviciu rezerva și trupele întregitoare în cazul, dacă proiectul pentru recruiți nu a fost prezentat camerei, ori dacă el nu a fost desbătut în cameră, ori în sfârșit dacă camera nu a voit să-l voteze.

Evident deci, că aici nu e o chestie de formalitate, ci de o astfel de hotărîre, care taie în două artera monarhiei. Despre primul-ministru contele Khuen-Héderváry se știe, că el este un bărbat loial și dinastic neescapabil și chiar pentru motivul acesta, faptul pentru care el a aderat la un astfel de atentat îndreptat în contra situației de putere a monarhiei, se explică prin aceea, că el, în scopul de a putea câștiga pentru sine partidul kossuthist, nu și-a dat seamă despre importanța și gravitatea promisiunii lui.

E foarte natural, adecă, că el nicicând nu va putea obține aprobarea coroanei pentru această răsturnare a legii și pentru o astfel de știrbire a drepturilor monarhului, și că factorii competenți cu cea mai mare hotărîre se vor opune în contra faptului, că guvernul unghuresc să comită o astfel de călcare a legii.

Din pildele altora

— Cum își sprijinesc străinii întreprinderile lor —

Este lucru cunoscut, că dintre toate popoarele Austriei, nici unul nu a făcut pe terenul economic progrese atât de însemnate ca poporul boem. Poporul acesta — cu deosebire în ultimele două decenii — și-a creat o viață economică proprie atât de puternică încât prin organizațiunea de care dispune începe să primejduiască interesele economice a popoarelor cu cari conviețuiește — special a nemților — în așa măsură încât aceste popoare se văd necesitate să ia cele mai întinse măsuri de apărare. Și, se va întreba orișicine, prin ce mijloace au putut boemii să ajungă la atâtea putere și însemnatate economică? Răspunsul îl dau faptele lor. Îl dă în prima linie tenacitatea cu care acest popor sprijinește și apără tot ce e al său propriu, o tenacitate, ce ne-ar putea servi și nouă românilor de pildă.

Ca o dovadă a energiei cu care poporul boem se întrepune și luptă pentru interesele sale economice, este războiul ascuns ce acest popor tocmai îl duce contra societăților de asigurare străine. E adecă știut, că boemii tind — și aceasta cu deosebire în timpul mai nou — să rețină afacerile lor de asigurări exclusiv pe seama societăților boheme. În această tendință a lor nu se mărginesc numai la aceea, că și-au înființat și înființează societăți de asigurare proprii, pe cari le sprijinesc cu toate instituțiunile lor economice, culturale și sociale, ci presa lor urmărește cu atențiune toate mișcările pe terenul afacerilor de asigurare și exercită o adevărată controlă și presiune morală asupra tuturor, cari fac asigurări, ca acestea să le facă exclusiv la societățile boheme.

Și vai de neguțătorul, industriașul și peste tot orice profesionist boem, care ar cuteza să facă o asigurare la o societate străină. Pace nu poate avea până nu-și face datorința cum se cuvine față de societățile lor naționale. Controlul de care amintim se face azi public, fără nici o rezervă. Acest control, care în urma urmelor, nu este altceva decât un șovinism foarte bine priceput pe terenul afacerilor de asigurare, preocupă de prezent o mare parte din presa jidovită din Europa-centrală. Ea strigă ca din gura șerpelui și protestează contra „sistemului de spiți”, inaugurat de presa boemă. Protestează în numele atător și atător societăți de asigurare mari, dar străine, cari trebuie să se retragă dinaintea șovinismului de afaceri al boemilor. Și va mai striga — dar glasul ei va răsună în pustiu. Boemii își merg drumul lor, așa după cum știu că e bine și folositor.

Am fixat acest moment din viața economică a poporului boem. L-am fixat din câteva notițe a foilor de specialitate străine, pentrucă a crezut, că e bine să facem o comparație între felul cum știu lucra străinii și cum lucrăm noi. Avem și noi o bancă de asigurare, care și-a început activitatea. E productul conștiinței naționale și am păcățui greu când am zice, că e lipsită de sprijinul și interesul public. Nu e lipsită de sprijin și interes, dar cu toate acestea în calea ei întâlnește și astfel de aparițiuni, cari — de ar fi și la noi, ca la bohemi — de mult ar fi fost exterminate. La noi controlul public nu este așa de sever, cum ar trebui să fie, date fiind împrejurările noastre cu mult mai grele ca la poporul bohem. Am putea zice, că la noi spiritul public e chiar prea tolerant. Numai așa se poate explica, de ce la noi și astăzi, după ce avem banca noastră de asigurare, se mai găsesc încă rătăciți, cari nu numai lucrează pentru societățile străine, ci fac directă propagandă contra intereselor noștre întreprinderi. Ba unii dintre acești inconștienți sunt crescuți și ținuți la adăpostul instituțiilor noastre românești și și-au făcut legături și name. Știm prea bine, că oamenilor acestora puțin le pasă, ce se zice sau ce se scrie despre ei. Sunt mulțumiți, că frații lor români — și cu deosebire domnii — încă tot le mai întind mâna și atâtea le este de ajuns. Ei pot arăta prin aceasta lumii și străinilor, că sunt persoane respectate și că la noi — la români — lumea e „cum se cade”, nu e șovinistă și nu le ia în nume de rău, dacă lucrează nu numai pentru străini, ci direct contra instituțiilor românești. Pe unii oameni ca aceștia, a-i aduce la rezon — e cu neputință. Și nici să nu încerce nimeni aceasta, pentrucă îi vor aduce la rezon vremea și împrejurările. Ei se vor convinge, că cu toate uneltirile lor — banca noastră de asigurare își va urma calea ei, sprijinită și susținută de marea mulțime a poporului, de țărâna noastră.

Făcând aceste reflexiuni și comparându-ne pe noi cu bohemii în privința sentimentului de datorință față de instituțiunile noastre economice și financiare, nu putem întrelăsa ocaziunea de a nu atrage din nou atențiunea cetitorilor noștri asupra băncii noastre de asigurare. Rezultatele ce le-a ajuns această bancă deja în prima lună a activității sale — ori cât de modeste s'ar părea — sunt suficiente pentru a dovedi, că poporul nostru dispune de destulă putere de viață a face din această bancă o instituțiune economică de cea mai însemnată forță financiară și morală. Să fim numai mai severi în împlinirea datorințelor către instituțiunile noastre naționale și — viitorul e al nostru.

„Revista Economică”.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.

Director-șef: **Dr. A. Cozmața.**

Consultățiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

— Ziarul „Românul” și foaia poporală „Poporul Român” se află de vânzare în București la librăria „Neamul Românesc” și la Mihail Vlad proprietarul chioșcului de cărți și ziare, — *Calea Grivița.*

Dr. Brutus Macaveiu

medic univ. specialist în morburile femești ord. 9—11, d. a. 3—5.

Timișoara, Kossuth-tér Nr. 2, etaj. 2.

Telefon Nr. 11—68.

Litere — Arte — Științe

Altă ortografie

de dr. Al. Bogdan

Urmare

5. i—â.

„Regulele“ stabilesc într-adevăr o regulă. Întrebarea este, dacă regula e atât de simplă, încât oricine să o poată aplica cu siguranță și fără nici-o nedumerire? Răspunsul este: nu.

Regula este: Se scrie cu i la începutul cuvintelor (și în cuvintele compuse) și în terminările flexionare ale verbelor terminate în ri coborât; se scrie cu â în corpul cuvintelor, când.

Întâi o nedumerire. Avem două cuvinte *urit*; unul este participiul perfect al verbului a urî (te-am urît), celălalt este adjectivul urât, noțiunea antitetică a lui frumos. Unul care nu-i filolog va sta și se va gândi, oare cum să scrie el pe acest urât, cu â ori cu i, fiindcă noi nu-l putem obliga să cunoască și originea semasiologică a cuvântului. Și intru cât astăzi înțelesul adjectivului urât este altul decât al verbului urît, vom scrie după „Regule“ urât și urît. Și atunci încurcarea e gata. O domnișoară, care știe ortografia, s-ar putea chiar folosi de această scădere a sistemului ortografic actual și ar putea scrie unui tinăr: „Dumneata ești urât“, din ceceea tinărul, care încă știe ortografie, va înțelege că el nu este frumos, dar de aceea nu este urît de domnișoară, pe care nici el nu o urăște.

Aceasta, în sfârșit, treacă-meargă. Dar inconsecvențele se țin acum lanț. În „Convorbiri Literare“ pe 1911 găsim tipărit la pag. 165 *riu* iar la pag. 166 *riu*. „Natura“*) încă tipărește hotărât (a hotări) scoborâm (a scobori) și iarăș riu (râu). Iată ce face corectorul din ortografia d-lui Anghel „se gândea la griele străne“ (trebuie grăie). Grupa ri frânge gâtul tuturor corectorilor, „Ramuri“: mohorât (i). „Convorbiri“: isvorât — isvorât, amărat, hotărârea, „Tribuna“: rînd, ris, rîde, înriurirea, strînsă, fărînă, dărîmat, înfiorînd, tremurînd (a înfiorî, tremurî), fringă, rîndunelele, (toate ar trebui scrise după „Regule“ cu â) în articole de-ale domnilor Sextil Pușcariu, D. Anghel, Z. Bărsan. Din contra: găsim într-un loc scris *intr'însul*, într-alt loc însă greșit *printrânsu*.

S-ar scrie corect așa: hotărît, îmi amăriti, posomorî, tăbărî, pârî (!)

însă: curând, neizbânda, avântul tineresc fusesse înfrânt, și

întoarcere — reîntoarcere, împăcat — neîmpăcat, întăreat — neîntăreat, dintr-însul, printre-înșii etc.

De toate felurile acestea de îngădiri și specializări ne-am scăpa, dacă am scrie fiecare i, fie i fie â, numai cu i, așa dară:

Romîn. Romînia, cînd, bînd, urît — urît (prin ceceea am face pe tineri și pe domnișoare să-și bată și mai mult capul cu senzul lor), rîd, rise (scăpînd astfel de ri și râ, de Scylla și Charybidis ale ortografiei române actuale).

6. i — ũ.

Oare mai este de lipsă să dovedim, că aceste două sunete există în limba noastră și că ele se deosebesc de celelalte două sunete, cari se scriu i — u? Cităm numai cuvintele vine — defaîmă, pentru a arăta deosebirea între i și ũ; și cuvintele una — daŭ, pentru a observa-o între u și ũ. Sînt unele dintre cele mai dese sunete ale limbii românești. Și totuș Academia a șters din alfabetul nostru literile i și ũ și în schimb ne-a dat un car de accente grave. O ortografie fonetică („am părăsit cu totul principiul etimologiei“!) însă nu poate renunța la două litere atât de indispensabile pentru scrierea rațională a limbii românești. Și de aceea se scrie greșit astăzi, când se scrie așa:

dau, viu, ău, cățiva, vioiu, dădui, defaîmă, cășlegi. — când ar trebui să scriem:

dau, viũ, săũ, cățiva, viol, dădui, defaîmă, cășlegi etc.

Căci atât de departe nu putem merge, încât să confundăm în scris vocalele și consoantele. U și i sînt vocale; dar I și ũ nu sînt vocale, ci sînt consoante. Și eu să scriu cu acelaș semn i și vo-

*) citez din aceste reviste, fiindcă sînt două din cele mai bune și mai bine redactate reviste ale noastre.

cala i și consonanta I? Nici unui neamț ori ungur nu-i va trăzni prin minte (ei încă au sunetul și litera, dar o scriu j) să zică, că j (I al nostru) este vocală. Iar faptul că italienii, dela cari am cumpărat cu carul de fân accentele grave, nu fac deosebire în scrierea celor două sunete i și I, nu ne poate determina pe noi — cum ne-a determinat! — să nu facem nici noi această deosebire.

Se va vedea îndată, unde și în ce măsură se poate simplifica ortografia, dacă are și semnele acesteia I și ũ, cari corăspund în limba vorbită unor sunete reale.

7. i—ii—iii.

Având la îndemână pe I am rezolva fără multă bătaie de cap două chestiuni, cari pricinuesc atâta durere de cap și școlarilor, și negustorilor, și țărănilor și meseriașilor, și soldaților și și servitoarelor: chestiunea nominativului plural al cuvintelor de gen masculin și chestiunea genetivului singular al cuvintelor de gen feminin.

Odată d. D. Zamfirescu scrie într-adevăr — ori să fie numai o greșală de tipar? — „Horațiu ca toți scriitorii de geniu“. După obiceiul de astăzi ar fi trebuit să scrie scriitorii (cu doi i). Iar d. Lahovary scrie odată „în domeniul bufonerii“. După „Dicționarul“ d-lui Șt. Pop, trebuie să scriem bufoneriei. Regula este astăzi așa: forma nearticulată se scrie cu un i, toți, bieți — curți, odâi, forma articulată cu doi i, cu toții, bieții — curții, odâii.

Acum vin excepțiile. Unul pretinde să scriem pluralul pronumelui nostru numai cu un i, noștri, și vrînd să fim consecvenți vom scrie tot așa: membri, socri, cuseri, miniștri. Altul cere să scriem și cu 3 i, adecă cu trei i: nearticulat fiii, copiii — articulată fiii, copiii. În sfârșit al treilea propune: bragagi — bragagii — bragagii (cu trei i), iar al patrulea, ca să scape de al treilea i: bragagi — bragagii — bragagii. Iar un biet școlar zăpăcit cu totul de cei 1—3 i ai ortografiei românești, nu se încumetă să scrie cu un i numele Negruți, (Negruzzi) — teama îi este îndreptățită. căci s-ar putea ceti cu I Negruți — ci îl scrie cu doi i Negruții (este vorba numai de un scriitor, și elevul ar ști formă pluralul Negruțtii). Și nu numai școlarilor ci și unor bărbați gojgoga lîie frică de cei doi ii și îi ocolesc cum ocolești o pereche de câni. Ei scriu: vale—văi, cale—câi bancă—bâncei, lucrare—lucrări, dar forească Dumnezeu să scrie și văii, căii, băncii, lucrării; nu, mai bine scriu *căiei* (ori chiar *calei*) *văiei*, *bâncei* naționale, *lucrării*.

Ori și aci stăm cumva în fața unei chestiuni de ortopie, de exprimare corectă? Atunci așteptăm apariția dicționarului ortopie. Sau dacă este cineva, caro ne-ar putea orienta asupra chestiunii mai degrabă, noi primim bucuros explicațiile, ce ni-se vor da.

Acum dezlegăm problema după sistemul fonetic rațional. Ne vom orienta după auz și vom scrie cu I unde vom auzi numai un I scurt, cu i unde vom auzi un i întreg, plenison, și cu ii unde vom auzi doi i. (I final în cuvintele: tânguiell, colorî, trăsuri, culegerî, stări, fugari boierî, momell, măriell — urmează totdeauna unui l sau r —, *pare* a fi vocala i de o durată foarte scurtă). Vom scrie deci:

oamenî—oameni, cosași—cosași, călugărî—călugări, servitorî—servitori, uni—altî—altî, leși—Leși, români—Români, fugari—fugari, boieri—boieri, sași—Săș, Maghiari—Maghiari, ochî—ochi, călători—călători, bărbați—bărbați, cântăreți—cântăreți, greieri—greieri, znopî—znopi, elevî—elevi, colegî—colegi, frați—frați, prietini—prietini, părinți—părinți, boî—boi, fi—fii, copî—copii, zapciũ —zapci —zapcii, bragagiũ—bragagi—bragagii (silabizate: zap-ci-i, bra-ga-gi-i).

Dați din cap, nu-i așa, toți cei obicinuiți cu doi și cu trei i? Dar bine, timp de opt ani de zile, cât ați buchisat la latinească, n'ați dat din cap când ați cetit scris „urbi et orbi, populi Romani, et tu mi fili“?

De ce nu ați pretins să se scrie ca în românește „urbii et orbii, mii filii“? Aha! zi: filii, însă filii; au fost mai logici, mai consecvenți Romanii decât Românii!

Asemenea vom scrie:

unei cărți—cărți, o voce—două voci—voci (dacă cumva nu cunoaștem cuvântul în forma *voci*; vom scrie însă albi—albiei, fiindcă așa și vorbim; asemeni: colorî—coloarei cf. viitorul dicționar ortopie!), cetăți—cetăți, femei—femei, căi—câi, odâi—odâi, iernî—ierni, curți—curți, nopți—nopți, biserici—biserici, păduri—păduri, veri—veri, inserari—inserari, vieți—vieți, morți—morți, culturî—culturi, străzi—străzi, văi—văi, Moldovi, moralităi—moralități, domni*) — domnii—domni, cegă—cegi—cegi. (Dacă vom scrie: robiei, prăvăliel călătoriel (ori prăvălii, călătorii) cegei, urzelei, uzinel etc. ne va învăța dicționarul ortopie).

Ei, dar se deprinde ochiul și numai cu un i! De ce tot cu doi și trei?

*(Va urma)

INFORMAȚIUNI

Arad, 28 februarie n. 1912.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploii, apoi scădere în temperatură.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, pe alocurea ploii, apoi frig.

Temperatura la amiază a fost de 5°6 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11.79
" " maiu	" 11.69
" " octomvrie	" 11.—
Secară pe aprilie	" 10.59
" " octomvrie	" 9.26
Cucuruz pe maiu	" 8.86
Cucuruz pe iulie	" 8.77
Ovăs pe aprilie	" 10.19
" " octomvrie	" 8.50

„Luceafărul“.

— Crâmpeie. —

Revista aceasta — mulțumită scriitorilor, ce-i dau concursul — ar putea fi o revistă bună și lăjită — dacă ar lipsi de acolo ieșirile neliterare și pline de răutate și evidentă reacedință, săgețile veninoase cu cari d-nii Chendi și indeosebi Tăslăuanu țin să improaște lumea politică, care nu împărtășește ideile lor fixe. Nu știu în interesul cărei „misiuni superioare“ o fac aceasta.

Doar prin asta vreau să facă din revista lor o revistă „plină de viață“ și „sgomotoasă ca o sală plină de frunțai din opoziție“.

Da, da, aici e explicația: mania „opoziției“, a gălăgiei cu orice preț.

Și e o opoziție așa de comodă. Pe deoparte te faci viteaz și interesant, iar pe de altă parte nu ești periclitat să ajungi la Seghedin.

N'ar putea oare scriitorii, colaboratorii, să atragă cu bunăvoință atențiunea indeosebi a d-lui Tăslăuanu, ca să nu compromită revista și să nu abuzeze de bunul nume al scriitorilor, cum a abuzat și în trecut prefăcând revista într'un pamflet, din prilejul celor „două culturi“.

I. Corbu.

Declarațiunea lui Justh în ședința Camerii. La atacurile din parlament a lui Apponyi și Désy contra partidului justhist, președintele acestui partid, Iuliu Justh, a luat cuvântul în chestie personală în ședința de marți. După ce a protestat în contra insinuațiilor, că partidul lui n'ar lupta pentru drepturile naționale și s'ar fi aliat cu elemente contrare drepturilor acestora, declară, că da, partidul justhist conlucra cu acele persoane, partide și elemente, cari doresc votul universal, egal și secret, dar aceștia nu sunt contrari drepturilor naționale.

„In această chestie — zise Justh — vom conlucra până când ne vom ajunge scopul, care este: legea electorală democratică, votul universal, egal și secret“.

Cercul Lovrinului în contra deputatului Baross. Duminecă în toate comunele din cercul electoral al Lovrinului au avut loc adunări populare, cari s'au ocupat cu acuzele răspândite și în publicitate despre afacerile scandaloase și murdare ale deputatului Baross János, faimosul elaborator al monstrului proiect al sufragiului universal. Adu-

*) Ortograficul lui a domni.

nările populare i-au votat lui Baross neîncredere și pretind, că el să abdică de mandatul de deputat. *Coanașul Baross se va putea deci convinge, că pentru el Carul Lovrinului este pierdut pentru totdeauna. Poporul va ști, credem, să-i răsplătească lui Baross după cum merită.*

Apelul partidului social-democrat pentru ziua de 4 martie. Partidul social-democrat de mercuri a început să răspândească în parlament, prin cafenele, pe stradă și în case private, apeluri către muncitorime pentru o demonstrație înaintea parlamentului în favorul votului universal pe ziua de 4 martie n.

Muncitori! Conții și toate soiurile de domni mari s'au conjurat contra dreptului electoral cinstit. Să le arătăm, că suntem mulți, cari îi vom lovi peste degete pe domni mari conjurați. Luni dimineată în 4 martie nu vom merge la robotă în fabrică, ci într'un șir demonstrativ ne vom duce înaintea parlamentului a acestor domni.

Fiecare muncitor cinstit va fi cu noi!

Sedintele reprezentanței fundațiunii Gozdu. I. P. Sa mitropolitul Ioan Meșianu a convocat pe ziua de 11 martie n. ședința comitetului reprezentanței fundațiunii Gozdu.

Credință primejduită. Cetim într'un ziar american, scrie „Cult. creștină“, că o parte din rutenii greco-catolici din Newark și New-York, statul New-York, au fost primiți în sânul bisericii presbiteriane. Ca să-i amăgească mai ușor, presbiterianii le-au făcut biserici pompoase după ritul grecesc. Li lasă să facă toate practicile ritului lor. Iar un predicator presbiterian — fără a avea așadară ordul sacerdotal — le săvârșește toată slujba în limba vetero-slavă în tocmă ca și oricare preot rutean. Ei, cari n'au liturgie, nu cred în s. Euharistie, se pretează la astfel de manopere nebune, numai să câștige adepți. Pot să-și închipuie deci preoții români câte primejdii amenință acolo pe credincioșii noștri. Misionarii noștri americani, trebuie să fie și în direcția aceasta cu ochii în patru.

Mandatul dela Ighiu. Din Budapesta ni-se telefoniază: Se știe, că cu prilejul alegerilor parlamentare cercul Ighiului a fost smuls cu armele cele mai joshice din mâinile d-lui dr. Alexandru Vaida-Voevod și predat guvernamentalului Szász Pál. Alegătorii d-lui Vaida au atacat prin petițiune acest mandat, acuzând pe Szász Pál că a corupt alegătorii iar pe președintele alegerii l-au acuzat că a fost parțial, în favorul lui Szász. Curtea de casație din Budapesta a ordonat anchetă pentru cercetarea motiveelor aduse în petiție.

Un judecător al curții de apel din Cluj a condus cercetarea ascultând o mulțime de martori, cari au dovedit toate ticăloșiile întrebuintate pentru răpirea acestui mandat. Dupăce iscăitorii petițiunei n'au mai voit să depună și pentru a patra oară o sumă de 3000 cor., conducătorul anchetei a transpus curții de casație actele, care pentru ieri a hotărât continuarea desbaterilor. La începutul desbaterii dr. Armin Tetétleni, apărătorul lui Szász P. a cerut curții de casație respingerea petiției, pe motivul, că petiționarții n'au depus cauțiunea. Curtea de casație a respins cererea lui Tetétleni și deoarece petiționarții n'au depus o nouă cauțiune, a hotărât, că va judeca numai acele motive absolute de nimicire a mandatului, asupra cărora cercetarea fusese deja terminată. Desbaterile continuă.

Câne cerșitor. Impiegiatii celei mai mari societăți de căi ferate din Anglia Western-Railway, au recurs la o idee foarte originală pentru a interesa publicul în favorul văduvelor și orfanilor lor. Ei au instruat un câne cunoscut pe strădele Londrei în cele ale cerșitului. „Prince“ — așa se cheamă cânele — purta o cutie în spate petrecând ziua întreagă la una din cele mai mari gări ale Londrei. Îndată ce-și îndrepta cineva privirea spre el, sau îl chema „Prince“ se așeza în

poziție rugătoare pânăce respectivul arunca bani în cojnița de pe spatele său. Chiar și din curiozitate îl dăruiau pasagerii astfel încât cânele a adunat anul trecut 4000 cor.

P. S. Sa dr. Hossu a petrecut duminică la Caransebeș ca oaspe a P. S. Sale episcopului dr. E. M. Cristea, drept răspuns la vizita ce a dat-o episcopul Caransebeșului episcopului de Lugoj pe timpul când se afla în sanator la Budapesta. Raportul acesta cordial între cei doi arhiepiscopi face cea mai bună impresiune.

Viițoarele manevre regale rom. se vor face între corpul II și corpul V de armată. Vor participa la aceste manevre pe lângă două corpuri de armată, din cari corpul V își are divizia X creată ca divizie activă, numai din anul acesta, și două divizii de rezervă cari se vor prezenta complet echipate, armate și organizate. La aceste manevre va coopera din partea marinei și divizia de Dunăre. Una din cele două partide va efectua trecerea Dunării.

Arta românească în Berlin. Se telegrafiază din Berlin:

Sâmbătă a avut loc în grădina zoologică, deschiderea expozițiunii de artă „Die Frau in Haus und Beruf“ de sub patronajul împărătesei Germaniei.

Secțiunea românească, în care sunt expuse lucrări de artă ale reginei Elisabeta, ale principesei Maria și ale doamnelor din societatea capitalei, impunătoare prin superioritatea lor artistică, a fost vizitată imediat după deschidere de împărăteasa Germaniei. A fost primită cu toate onorurile cuvenite de principesa de Wied, de ministrul plenipotențiar d. A. Beldiman și de delegatul țării d. profesor dr. Al. Tzigara-Samurcaș.

Ședința extraordinară a soc. „Petru Maior“ din Budapesta. Duminică a avut loc o ședință extraordinară a societății „Petru Maior“ din Budapesta. Ședința a decurs în liniște și pe lângă un interes viu al ambelor tabere, cari și-au înșiruit aderentii în număr neobișnuit de mare. D. președinte I. Teicu, și-a anunțat demisia. Alegerea noului președinte s'a anunțat pentru duminica viitoare.

S'a cetit apoi rapoartele președintelui, comitetului, etc. iar asupra aranșării serbărilor jubulare se va hotărâ numai după alegerea noului președinte.

Donațiune. Doamna Viora Ciordaș din Beiuș a donat 200 cor. societății „Petru Maior“.

În exil de bună voie. Asupra milionarului Liubomir Krsmanovici din Belgrad s'a încercat în zilele trecute o presionare. „Mali Journal“ anunță, că Krsmanovici în urma amenințărilor ce i-se fac, nu și mai simte viața sigură și va părăsi Sârbia. Kosmanovici este bine cunoscut în Belgrad pentru generozitatea sa față de cei lipsiți și pentru ajutorarea ce o dă tuturor instituțiilor de binefacere. A ocupat un loc de frunte în societatea înaltă și aleasă din Belgrad.

Contra maghiarilor. Și Duminică aceasta a fost o manifestare antimaghiară la Saraievo, care s'a terminat cu arderea unui steag ungurec.

Din diplomație. Sir Walter Towley, ministrul Angliei la București, e numit în calitatea aceasta la Teheran, în locul ministrului plenip. Sir Georg Barclay, care îi va fi succesorul la București.

D. Gavril Russu, originar din Mintiu-român a terminat cu rezultat excelent un curs de hidroterapie și masaj la un institut de rangul prim din Viena (Kuranstalt und Sanatorium für physikalische und diätetische Heilmethoden) și a obținut două atestate elogiatoare dela medicii sub a căror conducere a fost instruit: dr. B. Buxbaum, asistent al profesorului Winternitz dela Universitatea din Viena, îl laudă pentru cunoștințele desăvârșite ce și-a câștigat în teoria și practica hidroterapie și la toate aplicațiile terapeutice ale apei, iar dr. Goldstern îl recomandă pentru abilitatea sa la masaj

și mechanoterapie și-l îndreptățește a executa orice tratament de natura aceasta prescriș de medici.

D. Gavril Russu a fost trimis de societatea românească „Hebe“ în a cărei proprietate a trecut acum scăzile dela Sângeorj lângă Bistrița, și cu începerea sezonului, la 1 mai, este angajat pentru acest loc de cură, care fiind românesc și fiind dotat cu toate instalațiunile moderne, îl recomandăm de acum tuturor românilor.

Joconda. Iarăș se vorbește de Joconda. Acuma e în joc o nouă versiune. Se zice, că tabloul n'ar fi fost furat niciodată. Ar fi fost desprins de către niște operatori fotografi — precum se făcea la Luvru — și că ar fi fost dusă într'un atelier.

Acolo fotografului i-ar fi trăznit că s'ar obține o reproducere mai reușită a capodoperei suprimând verniul, care-i acoperea suprafața.

Aici însă părerile nu sunt fixate. A fost accident sau imprudență. Nu împoartă.

Dar tabloul în contact cu un lichid corrosiv a fost profund deteriorat.

Atunci pentru a se ieși din acest impas, s'ar fi organizat comedia furtului, care cel puțin lasă loc speranțelor pentru o reîntoarcere a capodoperei.

Totuși în fața șgomotului formidabil ridicat prin această dispariție s'ar fi ținut consiliu și s'ar fi hotărât o restaurare, care este în curs de execuție într'o „uzină“ germană, care ar avea specialitatea lucrărilor de acest fel.

Accidentul dela teatrul Leon Popescu. Din București se comunică: Duminică seara în timpul reprezentațiunii companiei Grigoriu dela Teatrul „Leon Popescu“, s'a aprins un tapet de pe scenă.

Publicul ce se afla în sală, speriat la vederea flăcărilor a început să țipe îngrămădindu-se spre ușile de ășire. În imbulzeala cea mare o mulțime de persoane au fost grav lovite. Din fericire n'avem de înregistrat nici o victimă, publicul alegându-se doar cu o puternică emoțiune.

Destăinuiri senzaționale asupra „Mânei Negre.“ Ziarul „Straja“ a făcut destăinuiri senzaționale asupra asociației „Mâna Neagră“ din Belgrad. Între altele spune că „Mâna Neagră“ a scăpat dela închisoare chiar pe colonelii cari au comis abuzuri enorme cu comenzile materialului de război din străinătate. „Mâna Neagră“ a declarat război pe viață și moarte contra guvernului. Dupăce însă prin nouă constituire a guvernului a intrat din nou în guvern și ministru de război Stefanovici, „Mâna Neagră“ a renunțat la luptă ba chiar a început să sprijinească pe față guvernul. Aceste destăinuiri au provocat senzație în toate cercurile din Belgrad.

Băi milenare descoperite Khartoum. Se anunță că profesorul Garstang care urmărește o campanie de săpături la Meroe, vechia capitală a Egiptului, a făcut remarcabile descoperiri.

A descoperit băi foarte luxoase cu decorațiuni și dispozițiuni ce se găsesc în vechi texte abisiniene.

Aceste băi erau alimentate de apă ce trece prin numeroase apeducte și care țâșnia apoi din guri de lei, boi și alte animale sculptate. Zidurile ornate cu ziduri de cărămidă sculptată cu desemnuri, întretăiate de numeroase medalioane, s'au găsit toate în poziția lor primitivă.

În jurul largilor bazine sunt statui de muzicanți și de alte personaje.

Numeroase fragmente statuare acoperă solul.

Conflict fiscal între statul și moștenitorul austriac. După o știre a ziarului socialist din Praga, un conflict a izbucnit între direcția poștelor din Praga și administrația domeniului arhiducelui Franz Ferdinand din Konopišt, de oarece administrația a refuzat să plătească o notă de 1200 coroane pentru instalațiunile telefonice dela Konopišt.

Ziarul anunță că deputații socialiști vor interpele în cameră asupra acestui incident.

Un epilog al măcelului din Ruscuc. Deputatul din Ruscuc, Nicolov, va cere parlamentului darea în judecată a fostului ministru Takev, pe care îl acuză ca singurul vinovat pentru măcelul din Ruscuc dela 28 februarie 1910, când au căzut 30 morți și peste 100 răniți.

Mari viscole în America. În ultimele 24 de ore au căzut în întreaga Americă de Nord, colosale cantități de zăpadă. La New-York a fost un viscol atât de violent încât ieri dimineată orice

comunicație telegrafică și cu trenul a fost întreruptă cu statele din Vest. De ieri nu s'a putut explora de la New-York nici un tren în direcția Vestului și în alte direcțiuni de asemenea trenurile au avut întâzieri de ore întregi. La Norfolk, cinci vaporuri au naufragiat din cauza mării furtoase pe ocean.

Universitate nouă în Germania. La Frankfurt a M. se va deschide, începând cu semestrul de vară din 1914, o universitate, cu facultăți pentru drept, medicină, științe naturale, științe economice și sociale.

Consiliul industrial din ministerul austriac de comerț a propus adoptarea, pentru întreaga țară, a unui sistem de cărămidă în format mai mic: 250×120×65 mm., care ar avea să înlocuiască, la toate zidurile noi, pe cele de acum.

Contra maghiarilor. Woodrow Wilson, guvernorul statului New-Jersey din Statele-Unite, a propus ca măsurile prohibitive care împiedecă așezarea chinezilor în țările uniunii, să fie extinse și asupra maghiarilor, care au același grad de cultură ca și kuli chinezi. Deci mai încet cu faimoasa cultură milenară, patrioților, căci, auziți cum vă judecă lumea.

Japonia acordă un împrumut Mongoliei. O depeșă din Mukden anunță că banca japoneză a comunicat guvernului mongolez că a acordat Mongoliei împrumutul dorit de 25 milioane lei.

Un reprezentant al băncii a plecat la Noga, pentru a stabili amănuntele împrumutului.

După cum se știe, Rusia a refuzat cererea de împrumut a Mongoliei.

Intinderea socialismului la Corfu. Episcopul de Corfu, alarmat de întinderea socialismului, a ordonat să se afișeze pe ușile tuturor bisericilor o proclamație în care se spune că socialismul nu are nici o rațiune și că este produsul secolului al 18-lea atins de neurastenție, al celui de-al 19-lea bolnav incurabil, și al celui de-al 20-lea lovit de fobie morală.

Proclamația spune apoi:

„Socialiștii sunt toți mincinoși și șarlatani așa cum a fost și Tolstoi. Ei vor să egalizeze plantele cu soarele și munții cu văile și împing fluviile să meargă la deal.”

Geograful Richard André a murit la Braunschweig, în vârstă de 77 ani. Afară de scrierile de geografie are cercetări în etnografie, mai cunoscut este însă prin lucrările sale cartografice, mai ales prin Atlasul cel mare ce a publicat, împreună cu un manual de geografie și date statistice.

Aviațiune. Nou record de viteză a stabilit aviatorul francez Védrières, făcând, la Pau, 100 km. în 37 minute.

Pianistul Teofil Demetrescu a dat cu succes frumos un concert în sala Academiei de

musică din Berlin, cu concursul orchestrei filarmone. A executat 3 concerte pentru clavier, de Liszt, Eugen D'Albert (op. 12) și Saint-Saens (op. 44). Maestrul Eugen D'Albert, — autorul operelor Tragaldabas, Tiesland și Verkaufte Braut —, însuși pianist celebru, a dirijat orchestra la compoziția sa de dragul concertantului, care este unul dintre puținii pianștiști distincți de maestru a fi primiți de elevi. (n.)

Nou partid maghiar în Lugoj. Ziarele maghiare sunt informate că în Lugoj s'a instituit un nou partid politic maghiar. Intențiunile noului partid sunt pur patriotice. Odată cu alegerea d-lui Florescu de primar al Lugojului a apărut și fantoma primejdiei valahe. Azi când cu patriotismul maghiar se pot realiza cele mai bune afaceri, nu e de mirare deci dacă gheșeftarii cu sau fără periciuni au găsit să-l exploateze și în Lugoj. Noul partid a hotărât deci a lupta cu toate puterile sale contra primarului care crede că s'ar afla în România — zic ei — și contra tuturor valahilor primejdioși existenței statului național maghiar.

Apropiata vizită a regelui Angliei în Rusia. Ziarul „Golos Semlic” afă din sorginte sigură, că în timpul prezenței parlamentarilor englezi în Rusia, au fost stabilite în mod definitiv toate amănuntele unei vizite a regelui George al Angliei la Petersburg.

Regele George va sosi la Petersburg pe la sfârșitul lunii Aprilie.

O baie în lacul Cișmigiu. Din București se auantă: Un număr restrâns de persoane au fost martore unei interesante scene întâmplătoare, ieri, în timpul zilei în grădina Cișmigiu.

Un profesor de limba germană, dela o școală particulară din capitală, I. S. gelos de faima câștigată de francezul Chevalier, care face înconjurul lumii desculț și care se află de două zile în București, a căutat să fie și mai original decât acesta și în consecință a proecutat să traverseze înnot și îmbrăcat lacul Cișmigiu.

Această hotărâre eroică, da, eroică — căci nu-i puțin important faptul că cineva să facă o baie, în luna februarie, și într'un lac pe jumătate înghețat fie chiar aceluși lac Cișmigiu — a fost luată de curajosul I. S. după o noapte de chef, petrecută în societatea mai multor prieteni ai săi.

Direct dela chef și însoțit de amicii săi, d. I. S. s'a dus la Cișmigiu și îmbrăcat cum era, s'a aruncat în apă, înotând până în mijlocul lacului. Răceala apei, a avut însă, un efect extraordinar: d. I. S. și-a revenit din starea în care se afla și dându-și seamă de prostia pe care o făcuse a renunțat de a mai continua să traverseze lacul.

Afacerea însă nu s'a terminat aici.

Sergentul din post care nu a voit să pricpeapă astfel de distrațiuni publice, a înaintat pe d. I. S. la circ. 6 unde a fost nevoit să semneze un proces verbal de cele întâmplătoare.

Pentru votul universal. Partidul social-democrat face mari pregătiri pentru demonstrațiunile în favorul votului universal ce vor avea loc în 4 martie n. Pentru pregătirea acestor demonstrațiuni toți șefii organizațiilor social-democrate din capitală s'au întrunit în casa muncitorilor zidari unde s'a discutat modilitățile prin demonstrațiunile ce ar putea avea succesul dorit. S'a hotărât că în întreg cursul acestei săptămâni vor agita pe cât îi va ajuta puterile în vederea demonstrațiilor din 4 martie. Vor tipări un număr de trei milioane foi volante, speciale pentru femei, pentru tinerii muncitori și pentru diferitele branșe. Mai multe foi ale partidului vor apărea în ediții speciale.

E interesant apoi, cum partidul va controla, cari dintre membri au luat parte la demonstrațiuni și cari nu. Conducătorii diferitelor branșe vor primi din centru mărci special tipărite pentru scopul acesta, cari se vor distribui celor ce vor lua parte la demonstrațiuni.

În felul acesta se vor putea afla acei ce nu au luat parte, într-un cânt nu vor avea mărci ca să se legitimeze.

Odată cu demonstrațiile din 4 martie se poate vorbi și de o grevă generală, căci munca va fi întreruptă în întreaga țară. Conducerea partidului socialdemocrat primește în continuu din orașele de provincie, știri, după cari muncitorii acestor orașe au hotărât sistarea muncii pentru 4 martie.

În Budapesta săptămâna aceasta se vor ținea mai mult de trei sute adunări în cari se va agita pentru demonstrațiile din 4 martie, numai muncitorii zidari vor ținea vreo patruzeci de adunări.

Ziua de 4 martie se așteaptă cu mare interes și se speră, că ea va dovedi, că introducerea sufragiului universal este reforma, ce o cere țara înaintea oricărei alteia.

Moravuri spartane la un trib din America de sud. În Paraguay trăiește un trib, tribul Chamacocok, care numai pe acei copii îi lasă în viață, cari sunt bine dezvoltati și sănătoși, iar pe cei slabi și bolnavi îiucid, pentru ca să împiedice înrăutățirea rassei. Contele Nienaro publică în „Standard” lucruri interesante din viața chamacocokilor și între altele istorisește, că acești chamacocoki ucid și pe bărbații cari au ajuns vârstă de 70 de ani, din aceleași motive, pentru cari ei ucid și pe copii mici. Bătrânii aceștia, pe cari tribul din cauza vrstei ori a boalei îi condamnă la moarte, fără de nici o opunere se împacă cu faptul, că ei trebuie să moară și de obicei ei roagă pe cel mai mare fiu al lor ca să-i execute. Osânditul în fața întregii familii se urcă pe scaun și-și pleacă capul, iar fiul cel mai bătrân cu un buzdugan pregătit pentru acest scop îl pocnește în cap. Contrar acestui obicei ciudat chamacocokii cinstesc foarte mult femeile bătrâne, oricât de bătrâne ar fi ele.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(37)

— Urmare —

În fața acesteia, spiritul ei de femeie se va simți în largul său de a-și da nota sa. fraza sa, varianta sa asupra unei gândiri pe care o știe pe de rost de dimineață, gândire de împrumut în fond, fără indoială, dar gândire care, după împrejurările modei, va fi aceea a orașului întreg o săptămână întreagă, și poate nici atât; gândire, un relativ la ce se petrece în palatul său, și mai puțin în ogorțele lui, cari sunt înecate în datorii, ipotecate, mulțumită desăvârșitei necunoașterii a oricărui fel de gospodărie, ci relativ la întorsăturile probabile ale revoluției, care e gata să izbucnească în Franța, ci asupra direcțiunii pe care pare a o lua catolicismul, care azi stă foarte bine.

Dar haide! haide! La ce am mai vorbi despre astfel de fleacuri, la ce? în mijlocul unor clipe de veselă nepăsare, un alt curent neașteptat se va stabili, va izbucni deodată dela sine. Râsul nu-și i-a

iar figura, în toate trăsăturile ei, se luminează de o lumină cu totul deosebită. . . Să lăsăm dară asta.

— În sfârșit, iată brișca mea! — strigă Cicikof, văzându-și echipagiul înaintea ușii, iar pe Fetinina așezând într'ânsul frumoasa lădiță de călătorie; și el reluă, adresându-se vizitului: „Ce însemnează, dobitocele, încetinea asta fără sfârșit? Se vede bine, că ți-a mai rămas încă în cap ceva din fumurile de ieri, diavole!”

Selifan nu zise un cuvânt.

— Adio, adio, mămuică, — zise Cicikof către doamnă. Ei bine, dar fetița matală?

— Hei, Pelagia! — strigă doamna unei fetițe, ea de vre-o unsprezece ani, care era la câțiva pași, în fustă de o grosolană pânză albăstrie prinsă pe șolduri și, sus, de două bretele foarte primitive. Tânăra era cu picioarele goale, dar de departe ai fi crezut-o încălțată, atât noroiu proaspăt avea ea pe picioare până la înălțimea genunchilor. „Urcă-te colo sus, și ai să arăți domnului acestuia drumul.”

Selifan întinse micuței mâna; aceasta începu prin a-și pune un picior pe scara domnului, apoi celălalt pe aceea a bunului vizituu, și în sfârșit se așeză, după ce murdărise strâșnic de noroiu cele două scări. Cicikof se urcă, iar greutatea lui, în întâia clipă, făcu să se aplece într-o parte corpul brișcăi; apoi el restabili echilibrul, așezându-se tocmai la mijloc, și atunci zise: „Uite, așa-i perfect! Acuma adio, mămuică, adio!” Hățurile atinseră

pierdut încă ultima urmă de pe față, și ai și devenit altul decât erai în mijlocul acelorași oameni, pânțeleailor, cari o porniră cu un pas mărunț ridicat.

Selifan stetea închis și tăcut, și cu toate acestea el era în același timp foarte devotat slujbei sale de vizituu. Aceasta i-se întâmplă întotdeauna după fiecare gregală a sa, și mai ales a doua zi după ce se îmbătase. Căci fuseseră țesalați cu o grijă în adevăr deosebită; gura de ham a înaintașului, gură de ham, care, în ajun chiar, își arăta colții în mai multe locuri, fusese dată, destul de ingenios, cu smoală.

El mâna fără a adresa un monosilab vreunuia din acești trei cai, nici ceartă, nici încurajări, nici cuvântări, nimic, nimic, decât mici cărpeli din biciu răutăcioase, date pentru mântuială, și hățurile notau lungi dealungul pânțecelui înaintașului, care pisa pământul preocupat de atâta tăcere și de atâta moliciune.

Cu toate acestea, moralistul nu putu să rămână așa de posomorit, ca să nu zică bombănind aceste câteva cuvinte abia înțelese: „Hei; așteaptă, corbule, te-oi învăța eu să visezi, acuma!”

Dar murgul și asesorul erau și ei nemulțumiți, că nu li-se mai strigă: prea scumpii mei, venerabili mei. Bălțatul simți în clipa aceasta dintr-o dată, fără acompaniamentul nici unei vorbe, ciudat procedeu! o ploaie de mizerabile pișcături, rând pe rând, pe toate părțile grașe, cărnose, moi, delicate și simțitoare ale corpului său, iar patru-

Parfumurile eele mai moderne și totfelul de cos-
: metice se găsește la :

== **drogeria** ==

bine asortată „Angyal“

Török Andor és T-sa
Arad, Andrásy-tér 20.

Caut

un candidat de avocat
cu praxă, care să intre în cancelarie cu
1 sau cel mult 15 Martie. Condițiunile fa-
vorabile.

Dr. Virgil Radesiu,
advocat.

Nr. 5978/1912 Februarie 6.

PUBLIKAȚIUNE.

Se publică spre cunoștința amatorilor că,
în ziua de 5 Martie 1912, ora 9 dimineața, se
va ține licitațiune în București la Pirotechnia
Armatei pentru darea în întreprindere a re-
facerei învelitoarei la 2 magazii cu munițiuni de
infanterie și artilerie ale Depozitului Central de
Munițiuni de război în valoare totală de 7000
lei, iar în ziua de 6 Martie 1912 pentru darea
în întreprindere a reparațiunii învelitorilor de
tablă la magazinele cu munițiuni ale Depozitului
Central de munițiuni de război în valoare de
lei 300000.—

Licitațiunea se va ține în conformitate cu
dispozițiunile art. 72—83 din legea asupra con-
tabilității publice a Statului și condițiunile ge-
nerale și speciale de ordine și administrație.

Garanția provizorie, prevăzută în condi-
țiunile speciale de ordine și administrație, se va
depune la casa de depuneri și consemnațiuni,
iar la licitațiune se va prezenta numai recipisa.

Ofertele, însoțite de garanția în numerar
sau efecte în natură, nu vor fi primite.

Dosarul special compus din: plan, deviz
și caietul de sarcine special etc. se poate vedea
de doritori, în orice zi de lucru, la Pirotechnia
Armatei, dela ora 8—11 a. m. și dela 2—5 p. m.
afară de Sâmbetele după amiază.

SABIN SOLOMON

— Compactorie română. —

Alba-Iulia (Gyulafehérvár) Felsővártér Nr. 1.

Am onoare a aduce la cunoștința m. onor.
: public din tot Ardealul, că în

Atelierul meu propriu

de compactorie, aranjat după cerințele cele mai
moderne primese, orice lucrări de compactorie
și cartonagiu și le executez potrivit gusturilor
celor mai fine. În special executez cadre fine
de icoane și portrete, mape din carton, și plüsch
pentru mese de seris, pentru gulere manșete și
mănuși. Mai departe cele mai de gust legătorii
decorative din pele și pânză după metodelor fran-
ces și englez. Cea mai solidă și mai durabilă
compactorie pentru ziare, registre de casă și
comptabilitate în piele și în pânză. Imi permit
a atrage atențiunea asupra recuzitelor mele
de aurit, cari sunt unice în felul lor. Apelând
la sprijinul binevoitor român. Cu toată stima

Sabin Solomon, compactor.

Recomand canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare,
cu prețul cel mai ieftin, exem-
plare excelente cu voce foarte
plăcută și tremurătoare: Ex-
pedarea o fac cu poșta (ram-
bursă) pe propriul meu rizic
garantând pentru sosirea ne-
vătămată sănătoasă și veri-
tabilă a exemplarelor. Bărbătușii cântăreți cu
8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5
cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tra-
tamentul paserilor canarice la cerere trimis cu
plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU
— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VÂRȘET LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

CEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VÂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTEMLÖM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier
de pietrii mormântale
precum: lucruri de
marmoră, granit,
laborator, piatră de
năsip, etc. Lucrez și
în provincă. — Prețuri
moderate.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann

≡ **Sándor**

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și
pe prețuri foarte re-
duse articole de :

calitate bună

Cu bani gata va avea
rara ocaziune a-și
procura orice pe pre-
țuri ce se vor stabili
prin învoială obiec-
tele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-
dele și cordele ce au mai
rămas.

Vanzarea nu va ține decât
scurt timp.

23 metri pânză 6—6.50, 7—7.50.

Calitate corespunzătoare ori
cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calită-
țile, albituri pentru masă, mă-
saie și șervete cu prețuri scăzute.

Pardesiu pentru dame 7.50—9.50
fl. Se găsesc de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând
dela 2.50 fl.

Rog priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2.50 fl. Preț de reclame mai fine 3.50—4.75.

Ciorapi negri și suripentru copii pe prețuri nimitor de scăzute.

BIENETH**IGNÁCZ**

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 328.

IGNATIE STIGSINSKYzugrav și văpsitor, negu-
: storie de văpsele :

LUGOJ,

Palatul evanghelie-reformat.

Telefon nr. 164. — Telefon nr. 164.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 70.
(Casa proprie).

Iși recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Intreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și lucrări pentru edificii ori unde, și în orice stil, cu prețuri moderate.

„DEGANIN“

(scutit prin lege)

este cel mai bun prav pentru stărpirea insectelor de bucătărie, magazine etc.

1 pachet de ½ kgr. costă numai
1 cor. 50 fileri.

Probați odată și vă scăpați de ele, când nu veți mai fi surprinși să aflați moarte în mâncare!

F. A. DEGAN, Fiume
Postafiók 163.

Cine vreaște

rachie curată

să se adreseze direct la firma cea
mai mare românească

Creciun & Voda
din Lugoj,

care dispune de căzânării mari
proprie în Bănat și Ardeal.

Mobile

pentru dormitoare, sufragerii, locuințe garçon, saloane, otele, cafenele, restaurante și palate; mobile de aramă și fier, covoare, perdele, candelabre, pian și mașini de cusut :- să trimit ori unde. :-

La aranjare deplină trimit
voiajeur pe spesele mele.

Johann Wersching

deposit de mobile în

= VERSECK =

Atențiune!

Toate familiile românești cari au lipsă de cafea bună, sunt rugate a comanda din Fiume numai dela firma românească **F. A. Degan**, care poartă mare luptă cu concurenții străini și se cuvine să-l încurajăm fiind singurul român care a înțeles acolo lipsa unei firme românești.

Extras din prețurentul firmei **F. A. Degan**
din **Fiume** (postafiók nr. 163.)

Nr.	1 Kgr. 5 Kgr.	
	Cor. III	Cor. III
Cafea crudă (nepărită)		
1 Santos fină și aleasă *)	3.—	15.—
10 Cuba fină	3:40	16:50
12 „ mai fină	3:50	17.—
13 „ cea mai fină	3:60	18.—
15 „ mărgele	3:50	17.—
16 „ specialitate	3:80	19.—
21 Iava aurie I-a	3:50	17:50
24 Ceylon fină	3:60	18.—
26 „ mărgele plantație	4.—	20.—
28 Mocca arabă (adeverată)	3:80	19.—
106 „Victoria“ (din 3 soiuri)	3:80	19.—

*) Unii comercianți vând cafea Santos colorată „lavé“ sub numirea de Cuba, Jamaica, Portorico, etc. ca să apară ieftină. — Degan însă nu profită de nepriceperea nimănui.

Pachetele se expediază cu posta de 5 kgr., franco și cu rambursă, în cari se poate alătura și „Deganin“, Tea, Mandule, Stafide etc.

Cereți prețurent românesc gratis!

La tipografia „CONCORDIA“ din Arad, strada Zrinyi nr. 11a se află de vânzare frumosul roman, scris de marele filo-român BJÖRNSTJERNE
::: BJÖRNSSON :::

„MARY“

Traducere liberă de HOREA PETRA-PETRESCU.

Prețul unui exemplar 1 cor. + 10 fileri porto.
La comanda de 10 exemplare se expediază franco. :: Pentru România și străinătate
1:20 Lei + 20 bani porto.

**Credit pe ipotecă, pe
cambii și pentru ofi-
: cianți mijlocește :**

**HERZOG
SÁNDOR**

ARAD, str. Weitzer János nr. 15.

Nr. telefonului 376.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea
sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum
sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare
în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc.
folosește:

**Purgativul de fiere (epehajtó) de
Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în
vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri
de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

Atelierul tipografic al zia-
rului „Românul“ și a foi
poporale a partidului na-
țional român din Ungaria,
„Poporul Român“.

serviciul cultural al neamului, stând la dispo-
ziția comitetului nostru național. Provăzută
cu aranjament tehnic modern, care fi dă pu-
tința să execute lucrări alese și artistice în
ale tipografiei.

Anunță cu a-
dânc respect o-
noratului pu-
blic românească
intrarea sa în
activitate, în

stând la dispo-
ziția comitetului nostru național.

Provăzută
cu aranjament tehnic modern, care fi dă pu-
tința să execute lucrări alese și artistice în
ale tipografiei.

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filiarele: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta. — Vinga. : :

Capital propriu 2,600.000 cor. Depuneri 5,500.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :-: Contabilitatea: Nrul 1149. Filiala Buziaș Nrul 10.

„ Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26. Filiala Vinga Nrul 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

■ ■ ■

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

■ ■ ■

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

■ ■ ■

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire hipotecară.

■ ■ ■

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

■ ■ ■

Acordă împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Nr. telefonului 604.

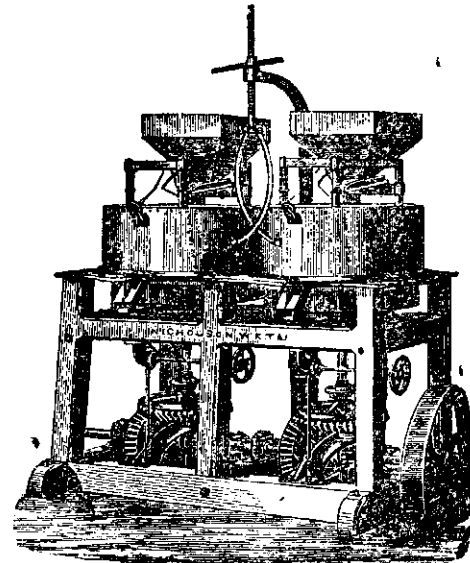
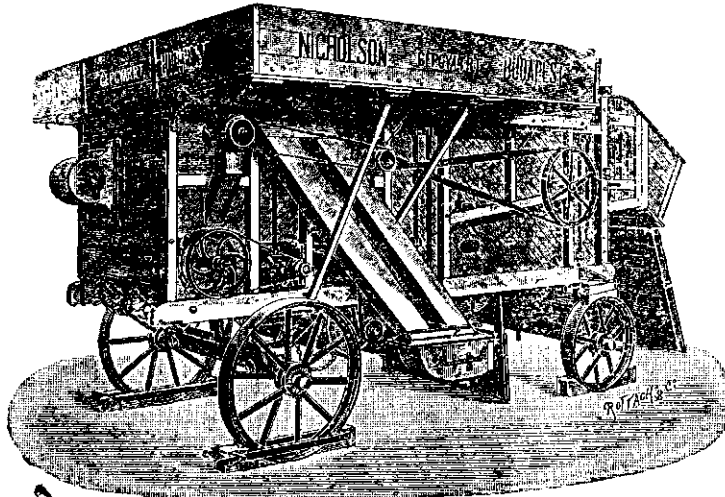
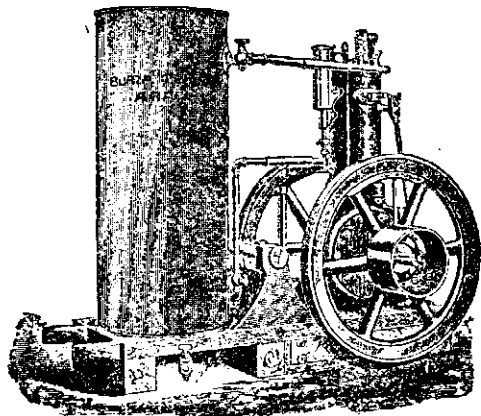
Nr. telefonului 604.

FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.
(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole** arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu oleiu brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

„POPORUL“

institut de credit și economii societate pe acții în Lugoj.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „POPORUL“ societate pe acții în Lugoj, cf. §. 19 din statute se invită a participa la

a XI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în 18 Martie 1912 la 3 ore p. m. în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Designarea unui notar și alor 3 verificatori.
 2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere.
 3. Stabilirea bilanțului și împărțirea profitului curat.
 4. Fixarea marcelor de prezență.
 5. Alegerea alor 2 membrii în direcțiune pe 1 an, eventual întregirea comitetului de supraveghere pe 2 ani. (§§. 38 și 56).
 6. Eventuale propuneri.
- Lugoj, 2 Februarie 1912.

DIRECȚIUNEA.

NB. Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați cf. §-lui 24 din statute să-și depună acțiunile până în 16 Martie 1912 la cassa institutului și a expoziturilor din Zorlenț și Tievantul-mare, la „cassa centrală diecezană din Lugoj“, la „oficiul administrativ al fondurilor gr. cat. diecezane din Oradea-mare“, ori la un alt institut de bani, membru la „Solidaritatea“.

§. 22. In adunările generale numai acei acționari au vot decisiv, cari sunt trecuți în registrul acționarilor cel puțin cu 6 luni mai înainte.

ACTIVE.

CONTUL BILANȚ.

PASIVE.

ACTIVE		PASIVE	
Cassa în numărar	23771.41	Capital social	22000.—
Cassa de păstrare poștală	397.31	rate din a III-a emis. intrate	132468.—
Bon în Giro-conto și la alte bănci	10772.29	Fond de rezervă	133353.22
Cambii (din cari 636, 499 cu acop. hip.)	1165107.49	Depuneri spre fructificare	1014823.22
Imprumute ipotecari	428631.50	Cambii reescomptate	347068.—
Cassa institutului	169000.—	Dividendă neridicată	228.—
Diverse realități de vânzare	51513.53	Interese după ratele incurse din em. III-a	1626.46
Efecte	18607.—	Dare după int. de dep. restantă	2504.84
Mobilier	1000.—	Creditori	20000.—
Cont-curent	47998.90	Interese transitoare	19971.44
Diverși debitori	3546.80	Profit curat	43968.03
Expozituri	3832.24		
Conturi transitoare și inter. rest. și antic.	11832.74		
	1936011.21		1936011.21

SEPE.

CONTUL PROFIT și PERDERE.

VENITE.

SEPE.		VENITE.	
Interese de depuneri spre fructificare	50194.67	Interese	125893.44
„ de reescompt	15826.73	Arânzi dela realități	2828.94
„ după rat. solv. din em. III-a	1626.46	Venit dela cassa institutului	13123.34
Marce de prezență	2239.—	Venit dela efecte	655.06
Salare	10306.70	Proviziune	6863.98
Regia expoziturilor	3354.78	Profit transpus	1500.—
Spese de birou, porto, lumin. încălz. etc.	3410.74		
Chirie	1600.—		
Susținerea casei	1824.05		
Ajutoare	164.52		
Dare directă și comunală	8910.45		
10% dare după interese de depuneri	5019.47		
Competințe de timbre	114.06		
Amortizări: din mobilier și pretenziuni dubie	2305.10		
Profit curat	43968.03		
	150864.76		150864.76

Lugoj, la 31 Decembrie 1911.

Ioan Boros, m. p.
președinte. — director executiv.

Pentru contabilitate:
Virgil P. Pop, m. p.

DIRECȚIUNEA:

George Popoviciu, m. p. Nicolae Nestor, m. p. Dr. Izidor Pop, m. p. Ioan Țiuu, m. p. Avel Boer, m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Conturile prezente le-am examinat și aflat în deplină ordine și consonanță:

Lugoj, la 2 Februarie 1912.

Dr. Iacob Radu, m. p.

Victor Poruțiu, m. p.

Coriolan Jucu, m. p.

NEUMANN M.

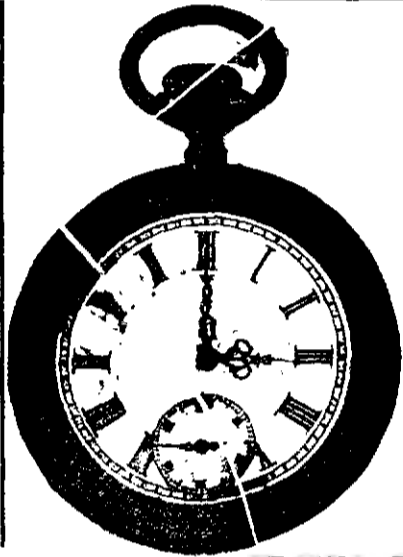
CROITOR DE BARBAȚI.

COSTUME DE FRAC, SMOCHING, REDINGOT ȘI JACHET, GATA SAU DUPĂ MĂSURA IN EXECUTARE : NEESCEPTIONABILA. :

Furnisorul curții cesare și regale și al camerei, depozit de haine pentru bărbați, copii și fetițe în

ARAD.

Cele mai bune **oroloage**
Cele mai solide și **juvaericeale**
cele mai moderne
atât pe **bani gata**, cât și in
rate pe lângă **chezășie de 10**
ani cu prețuri ieftine, liferează cea
mai bună prăvălie în aceasta privință
în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

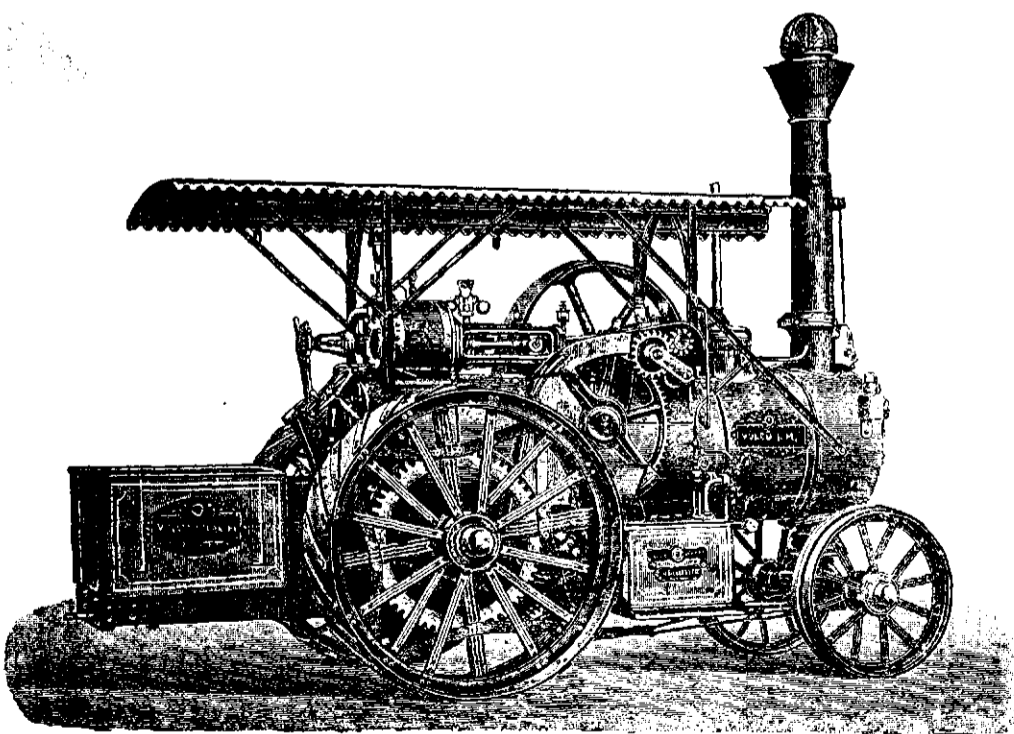
Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au citit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

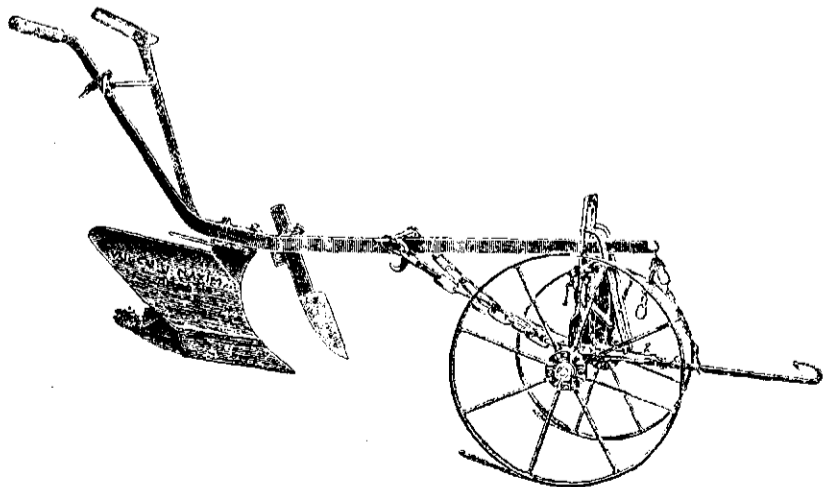
Cereți și
răspândiți
„ROMÂNUL” și
„PĂPORUL ROMÂN”
pretutindeni!

MAXIM I. VULCU

fabricant de mașini, ARAD, strada Fábían László nrul 5—6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o afeptuosc în prețuri moderate. după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate, și cu ransmission.

Toffelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batose complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez toffelul de mori cu abur, motore sau mori de apă, joagăre sau forestrou, țiglarie și alte stabilimente mecanice tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma VULCU I. MAXIM, ARAD, str. Fábían László, lângă gara mare.